

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND
PRACTICAL CONFERENCE**

**ECONOMICS, FINANCE, ACCOUNTING, AND LAW
IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT
AND MANAGERIAL TRANSFORMATIONS**

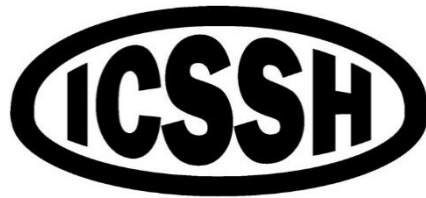
Book of abstracts

June 5, 2025

Stanford,
USA

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND
PRACTICAL CONFERENCE**

**ECONOMICS, FINANCE, ACCOUNTING,
AND LAW IN THE CONTEXT OF
SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND
MANAGERIAL TRANSFORMATIONS**

Book of abstracts

June 5, 2025

**Stanford,
USA**

UDC 37:082.2(06)

ISBN 978-1-968285-97-5

International Scientific and Practical Conference “Economics, Finance, Accounting, and Law in the Context of Sustainable Development and Managerial Transformations”: Conference Proceedings (Stanford, USA, June 5, 2025). Stanford, USA: Golden Quill Publishing, 2025. 67 pages.

This collection of abstracts includes the submissions of participants of the International Scientific and Practical Conference “Economics, Finance, Accounting, and Law in the Context of Sustainable Development and Managerial Transformations”:

Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy

Dniprovsky State Technical University

Hetman Petro Sahaidachny National Army Academy

Institute of Industrial Economics of National academy of sciences of Ukraine

Kyiv National University of Construction and Architecture

Kyiv National University of Technologies and Design

Kyiv University of Law of the National Academy of Sciences of Ukraine

National Technical University “Kharkiv Polytechnic Institute”

National Transport University

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

State Higher Education Institution “Pryazovskyi State Technical University”

State University “Uzhhorod National University”

Sumy National Agrarian University

Vasyl' Stus Donetsk National University

© Автори тез, 2025

© Golden Quill Publishing, 2025

© Center for financial-economic research, 2025

© International Center of Social Sciences and Humanities, 2025

Official website: <http://www.economics.in.ua>

CONTENTS

SECTION 1. WORLD ECONOMY AND INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS	6
Іщук Ю. А., Шимко А.-М. “АЗІЙСЬКІ ТИГРИ” У СИСТЕМІ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА: МЕХАНІЗМИ УСПІШНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ТА МОДЕРНІЗАЦІЇ	6
Катаниця І. Ю. АНАЛІЗ ВЕКТОРІВ РОЗВИТКУ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ У КРАЇНАХ ЄС	12
SECTION 2. ECONOMICS AND MANAGEMENT OF THE NATIONAL ECONOMY	15
Козак Л. С., Федорук О. В., Мірошніченко М. В. ТРУДОВА МІГРАЦІЯ: КЛАСИЧНІ ТЕОРІЇ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ	15
SECTION 3. ECONOMICS AND MANAGEMENT OF ENTERPRISES	19
Козак Л. С., Ярова Р. В., Матеящук Б. М. ПІДВИЩЕННЯ ПОДАТКІВ У 2025 РОЦІ: ВИКЛИКИ ДЛЯ МІКРО-, МАЛИХ І СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ	19
SECTION 4. ECOLOGICAL ECONOMICS AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT	23
Бойко О. В. ШЛЯХИ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ ЦИРКУЛЯРНОСТІ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ	23

SECTION 5. DEVELOPMENT OF PRODUCTIVE FORCES AND REGIONAL ECONOMICS 26

Ігошин М. М.

ДО ПИТАННЯ ОБГРУНТУВАННЯ КАТЕГОРІЇ “МАРКЕТИНГ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ” 26

SECTION 6. INNOVATIONS AND INVESTMENT ACTIVITIES 28

Ivanova T.

MONITORING OF INTELLECTUAL AND INNOVATIVE DEVELOPMENT OF CONSTRUCTION ENTERPRISES IN UKRAINE 28

Плахотнік О. О., Гриценко К. Г.

МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСФЕР ТЕХНОЛОГІЙ: ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ 32

SECTION 7. TOURISM AND HOTEL-RESTAURANT BUSINESS 35

Любчук О. К., Налбат А. А.

КУЛІНАРНА СПАДЩИНА ЯК ВИТОК ТА ТЕНДЕНЦІЯ РОЗВИТКУ ГАСТРОНОМІЧНОГО ТУРИЗМУ В ПОЛЬЩІ 35

Tkachuk L.

THE PHENOMENON OF WARTIME TOURISM 39

Chernykhivska A.

SMART HOSPITALITY AND DIGITAL TOURISM: EXPERIENCE OF IMPLEMENTATION IN UKRAINE 43

SECTION 8. ACCOUNTING, ANALYSIS, AND AUDIT 47

Гаєвський О. О.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИКОНАННЯ ЗАВДАННЯ ТА ПЕРЕВІРОК, ЩО ЗДІЙСНЮЮТЬСЯ ПАРТНЕРОМ ІЗ ЗАВДАННЯ.. 47

Галій В. І. ОЦІНКА МІЖНАРОДНИХ ПІДХОДІВ ІЗ ОРГАНІЗАЦІЇ КОНТРОЛЮ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГ	52
Гордієнко М. І. ПРИНЦИПИ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВО-БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ТА ЇЇ МІСЦЕ В СУДОВИХ ПРОЦЕСАХ	54
Кузик Н. П., Венгер А. М. ОБҐРУНТУВАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МОДЕЛІ ПЕРЕОЦІНКИ АКТИВІВ У БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ	58
SECTION 9. FINANCE, BANKING, INSURANCE	61
Білик Ю. С. БЮДЖЕТНА АДАПТАЦІЯ МІСЬКИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ: СТРУКТУРНИЙ АНАЛІЗ ВИДАТКІВ 2021–2023 РОКІВ.....	61
SECTION 10. MANAGEMENT	64
Чередниченко В. В. ЛІДЕРСТВО ТА ЕФЕКТИВНІ КОМУНІКАЦІЇ ЯК РУШІЙНІ СИЛИ РОЗВИТКУ ІНТЕРНЕТ-ТОРГІВЛІ.....	64

SECTION 1

WORLD ECONOMY AND INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

УДК 330.34:339.92

Іщук Ю. А.

доктор філософії, доцент,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин,
Донецький національний університет імені Василя Стуса

Шимко А.-М.

студентка,
Донецький національний університет імені Василя Стуса

“АЗІЙСЬКІ ТИГРИ” У СИСТЕМІ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА: МЕХАНІЗМИ УСПІШНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ТА МОДЕРНІЗАЦІЇ

У другій половині 20-го століття економіка країн і регіонів Східної Азії, таких як Південна Корея, Сінгапур, Гонконг і Тайвань, досягла надзвичайного зростання і була названа “Економічним дивом чотирьох азійських тигрів”. Їхній досвід став зразком для багатьох країн у їхніх зусиллях щодо досягнення сталого розвитку.

Ще на початку 1960-х років чотири азійські тигри вважалися країнами третього світу та “економічно відсталими” [1]. Після азійської фінансової кризи 1997 року академічне захоплення “азійським економічним дивом” поступово пішло на спад [2]. Тим не менш, тигри залишаються рідкісним прикладом країн, які успішно “розвивалася” зі швидкістю, яку ніхто не міг передбачити 50 років тому, і набагато швидше, ніж будь-яка інша країна третього світу.

Приклад азійських тигрів показує альтернативний шлях розвитку: сильний центральний уряд, який швидко проводить економіку через різні етапи розвитку до повної індустріалізації. Ця гіпотеза відома як “developmental state”, (держава, що розвивається), і вже певний час відстоюється економістами [3].

Значне економічне зростання азійських тигрів є результатом постійних реформ, гнучкої адаптації до глобальних змін і національного стратегічного втручання. Щоб краще зрозуміти глибину трансформації, що відбулася в цих країнах, було відстежено ключові етапи розвитку кожної країни: від початкової індустріалізації за

допомогою експортоорієнтованої моделі до появи високотехнологічних і фінансових центрів. У таблиці 1 нижче наведено основні економічні віхи, які сприяли цьому успіху.

Таблиця 1

Порівняння ключових економічних етапів розвитку азійських тигрів

Країна	Період	Економічні етапи розвитку
Південна Корея	1960-ті роки	Зосередження на поєднанні державного планування та приватного підприємництва. Розвиток легкої промисловості. Зосередження на експортно-орієнтованій моделі.
	1970-ті роки	Розвиток важкої промисловості.
	1980 – 1990-ті роки	Перехід до демократії. Виробництво електроніки та автомобілів.
	Після 1996 року	Розвиток ІТ та високих технологій.
Сінгапур	1960-ті роки	Створення Ради з питань житлового будівництва та розвитку. Зосередження на трудомісткій індустріалізації. Перша промислова революція. Розвиток електронної промисловості.
	1970-ті роки	Зосередження на експортно-орієнтованій моделі. Залучення прямих іноземних інвестицій. Модернізація економіки з недорогих, трудомістких галузей до кваліфікованих робочих місць та підприємств з вищою доданою вартістю. Розвиток індустрії точного машинобудування.
	1980-ті роки	Запровадження нової національної економічної стратегії. Друга промислова революція. Диверсифікація економічної діяльності. Розвиток хімічної промисловості.
	1990-ті – 2000-ті роки	Розвиток науково-дослідницької та біомедичної діяльності.

Продовж. табл. 1

Гонконг	1950-ті роки	Початок індустріалізації, що супроводжувалася збільшенням малих та середніх підприємств. Розвиток текстильної промисловості. Зосередження на експортно-орієнтованій моделі.
	1960-ті роки	Перехід до трудомісткого виробництва. Розвиток не за класичними моделями державного втручання в економіку (як у інших тигрів), а навпаки — спираючись на вільний ринок.
	1970 – 1997 роки	Перехід до економіки комерційний та фінансових послуг. Перенесення виробництва на материк, через дешеву робочу силу.
	1997 – 2002 роки	Розвиток торговельних та інвестиційних зв'язків з КНР.
Тайвань	1950-ті роки	Політика імпортозаміщення для відновлення економіки. Розвиток легкої промисловості.
	1960 – 1970-ті роки	Зосередження на експортно-орієнтованій моделі. Впровадження режимів сприяння експорту.
	1980-ті роки	Переорієнтування економіки на високотехнологічне виробництво.
	1990-ті – 2000-ті роки	Реформування фінансового сектора, дерегуляція та технологічні інновації.

Джерело: розроблено автором на основі [4; 5; 6; 7].

Чотири країни демонструють різні моделі економічної трансформації, поєднуючи індустріалізацію, експортну орієнтацію, розвиток людського капіталу та адаптацію до глобалізації.

Від початкової школи до університету азійські тигри продовжували розвивати свої системи освіти та збільшувати інвестиції, особливо в галузі точних наук, техніки та технологій. Це не тільки забезпечило їх кваліфікованою робочою силою, але й створило передумови для інноваційних проривів (рис. 1).

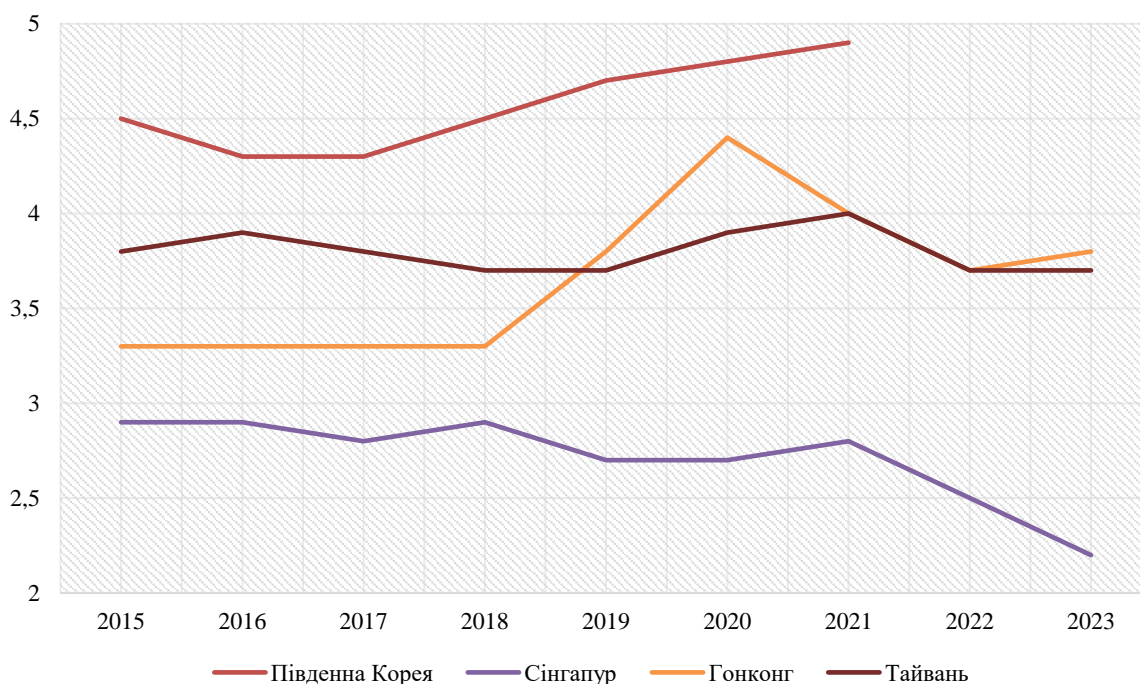

Рис. 1. Освітні витрати у % до ВВП, за 2015 – 2023 рр.
Джерело: розроблено автором на основі [8].

Порівняно з періодом між 1970 і 1990 роками, коли середній рівень витрат на освіту в азійських тиграх здебільшого не перевищував 2-3% ВВП (за винятком окремих періодів, коли вживалися окремі заходи для стимулювання розвитку освіти: 6,3% у Південній Кореї в 1982 році і 4% в Сінгапурі в 1983 і 2003 роках), сучасні показники показують, що роль освіти як пріоритетної сфери розвитку економічний розвиток значно зріс, забезпечивши технологічну модернізацію та конкурентоспроможність у глобальному середовищі.

Наступним логічним кроком після створення якісної системи освіти полягав у розвитку технологічної та інноваційної інфраструктури, яка стала основою конкурентоспроможності азійських тигрів у 21 столітті.

У другій половині перехідного періоду азійські тигри досягли якісного прориву в наукових дослідженнях і розробках (R&D) (рис. 2). А у таблиці 2 показано позиції чотирьох тигрів у Глобальному індексі інновацій.

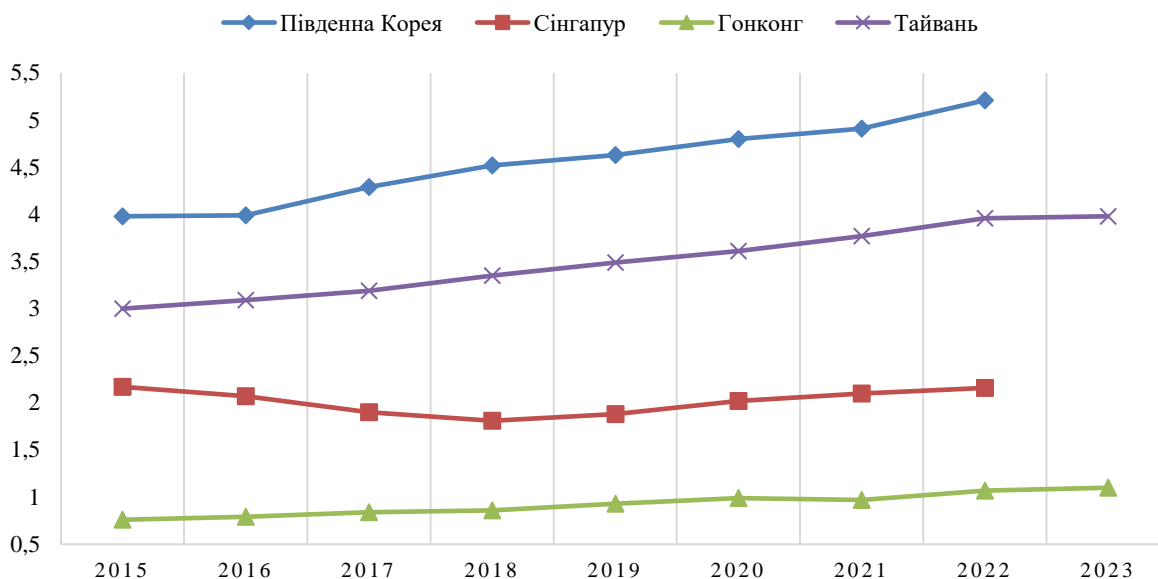

Рис. 2. Витрати на наукові дослідження у % до ВВП, за 2015 – 2023 рр.

Джерело: розроблено автором на основі [9; 10].

В результаті Південна Корея і Тайвань стали світовими лідерами за витратами на науку у відношенні до ВВП. Сінгапур інвестував у розвиток технопарків, наукових центрів та цифрової інфраструктури. Гонконг — у створення середовища для розвитку стартапів.

Таблиця 2

Індекс інновацій та місце в рейтингу, 2024 рік

Країна	Рейтинг	Індекс інновацій
Південна Корея	4	61,2
Сінгапур	6	60,9
Гонконг	18	50,1
Тайвань	–	–

Джерело: розроблено автором на основі [11; 12].

Лідирують Сінгапур і Південна Корея, що свідчить про те, що ці дві країни активно переходять від виробництва електроніки до високих та інформаційних технологій. Показники Гонконгу були стабільними, а Тайвань хоч і не увійшов до ТОП-25, його інноваційний потенціал продовжував зростати.

Отже, хоча азійські тигри мали різні стартові умови та шляхи, усі вони досягли відносно високого рівня економічного розвитку завдяки стратегічним реформам, експортній орієнтації та інституційній розбудові.

Список літератури

1. Bhattacharjea A. Krugman’s Economics: An Introduction. *Economic and Political Weekly*. 2008. Том 43, випуск 49. С. 24 – 28. URL: <https://www.jstor.org/stable/40278260>
2. Banuri T. Sustainable Development is the New Economic Paradigm. *Development*. 2013. Том 56, випуск 2. С. 208 – 217. URL: <https://link.springer.com/article/10.1057/dev.2013.38>
3. Bolesta A. China as a Developmental State. *Montenegrin Journal of Economics*. 2007. Том 3, випуск 5. С. 105 – 111. URL: <https://scispace.com/pdf/china-as-a-developmental-state-4v41kx7cfv.pdf>
4. Seth M. South Korea’s Economic Development, 1948 – 1996. *Oxford Research Encyclopedia of Asian History*. 2017. С. 17. URL: <https://oxfordre.com/asianhistory/display/10.1093/acrefore/9780190277727.001.0001/acrefore-9780190277727-e-271>
5. Chapter 3. Going Beyond Comparative Advantage: How Singapore Did It. *IMF eLIBRARY*. URL: <https://www.elibrary.imf.org/display/book/9781513537863/ch004.xml#ch03ref9>
6. The Economic History of Hong Kong. *Economic history association*. URL: <https://eh.net/encyclopedia/economic-history-of-hong-kong/>
7. The Economic History of Taiwan. *Economic history association*. URL: <https://eh.net/encyclopedia/the-economic-history-of-taiwan/>
8. Government expenditure on education, total (% of GDP) — Korea, Rep., Hong Kong SAR China, Singapore. *World Bank*. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/SE.XPD.TOTL.GD.ZS>
9. Research and development expenditure (% of GDP) — Korea, Rep., Hong Kong SAR China, Singapore. *World Bank*. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/GB.XPD.RSDV.GD.ZS?end=2023&locations=KR-SG-HK&start=2015>
10. Research and development expenditure as share of gross domestic product (GDP) in Taiwan from 2012 to 2022. *Statista*. URL: <https://www.statista.com/statistics/324700/taiwan-randd-spending-as-gdp-share/>
11. Republic of Korea ranking in the Global Innovation Index 2024. *WIPO*. URL: <https://www.wipo.int/gii-ranking/en/republic-of-korea>
12. Global Innovation Index 2024: Switzerland, Sweden, US, Singapore, UK Top Ranking; China, Türkiye, India, Viet Nam, Philippines Among Fastest 10-Year Risers; Dark Clouds for Innovation Investments. *WIPO*. URL: https://www.wipo.int/pressroom/en/articles/2024/article_0013.html

УДК 338.242.4:620.9(4-672ЄС)

Катаниця І. Ю.
студентка 1 курсу ОС “Магістр”
ДВНЗ “Ужгородський національний університет”
м. Ужгород, Україна

АНАЛІЗ ВЕКТОРІВ РОЗВИТКУ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ У КРАЇНАХ ЄС

Світове співтовариство, включаючи країни ЄС, зосереджує увагу на боротьбі з кліматичними змінами та переході до сталого розвитку. Розвиток альтернативної енергетики в цьому контексті є важливим кроком для зменшення викидів парникових газів та залежності від нестабільних джерел енергії. Перехід до альтернативної енергетики сприяє створенню нових робочих місць, розвитку інноваційних технологій та стимулюванню економічного зростання. Зростання відновлюваної енергетики у 2025 році тісно пов'язане з прогресом у розвитку технологій зберігання енергії - це одна з найважливіших галузей на сучасному енергетичному ринку.

Ключовий стратегічний документ, який визначає пріоритети Європейського Союзу у сфері кліматичної та енергетичної політики, - це Європейська зелена угода (EGD) [3]. Цей документ виступає оновленим зобов'язанням ЄС щодо вирішення кліматичних та екологічних проблем, зумовлених зміною клімату, забрудненням навколишнього середовища та іншими факторами.

Важливо підкреслити, що Європейська зелена угода виходить за межі простих кліматичних та екологічних рамок, оскільки це нова стратегія розвитку ЄС, яка має на меті перетворення Європи на справедливе та процвітаюче суспільство в межах сталої та інтелектуальної економіки. Цей документ також є важливою частиною стратегії Європейської Комісії для досягнення Порядку денного сталого розвитку ООН до 2030 року та Цілей сталого розвитку.

EGD включає понад 50 різних ініціатив та заходів у ключових секторах сучасної економіки, таких як будівництво та реконструкція з метою збереження енергії та ресурсів, захист та відновлення екосистем та біорізноманіття, прискорення переходу до стійкої та інтелектуальної мобільності та створення здорової, екологічно чистої системи харчування, відомої як “від ферми до столу”.

Таблиця 1

Країни-члени ЄС, які до 2035 року планують відмовитися від використання вугілля в енергетиці

<i>Країна</i>	<i>Дата</i>
Швеція	До 2022 р.
Франція	До 2022 р.
Бельгія	До 2025 р.
Італія	До 2025 р.
Греція	До 2028 р.
Угорщина	До 2030 р.
Данія	До 2030 р.
Німеччина	До 2030 р.
Нідерланди	До 2030 р.
Литва	До 2030 р.

Джерело: розроблено автором на основі джерел: [1], [4], [5]

У 2032 році планується провести повний аналіз поставлених цілей країн, та перевірку часткової відмови від використання вугілля у енергетиці.

Декарбонізація промисловості за допомогою водню має кілька переваг. По-перше, вона дозволяє зменшити викиди парникових газів, зокрема вуглекислого газу, що сприяє боротьбі з кліматичними змінами. По-друге, використання водню може допомогти зменшити залежність від вугілля та інших вуглеводневих палив, сприяючи переходу до більш стійких та екологічних джерел енергії.

Найбільшу кількість відновлюваної електроенергії у декарбонізованій європейській енергетичній системі має забезпечити наземна та дахова сонячна енергія, разом із наземною і морською вітровою енергією. Виробництво електроенергії з відновлюваних джерел продовжує зростати, переважно завдяки стрімкому розвитку вітрової енергетики.

Технології альтернативної енергетики, такі як сонячна та вітрова енергія, часто потребують значних витрат на встановлення та інфраструктуру. Деякі технології можуть бути менш ефективними у порівнянні з традиційними джерелами енергії, такими як вугілля чи нафта. Це може створювати значні суперечки щодо доцільності впровадження. Наприклад, вітрові та сонячні електростанції, які є затратними у встановленні ще можуть залежати і від погодних умов, що може призводити до нестабільності в постачанні енергії. Оскільки у хмарні дні енергія може зникати, а загальна кількість енергії, яка отримується протягом року, доволі різна. За останні 3 роки вартість сонячних панелей знизилася на 30%. Ціни на мінеральні продукти і метали, критично важливі для передачі енергії, також різко впали, особливо на метали, необхідні для виробництва акумуляторів. За

оцінкою IEA, 2024 року інвестиції в “чисту” енергетику становили \$320 млрд., що на 50% більше, ніж 2020 року [2].

Кліматичні умови та географічне положення є особливим фактором у визначенні потенціалу відновлюваних джерел енергії. Ті регіони, які мають високий рівень випромінювання можуть розвивати сонячну енергетику, тобто встановлювати сонячні батареї, а області де вітрові швидкості є високими, мають хороші умови для встановлення вітрової енергетики. Досліджуючи особливості регіонів країн-членів ЄС та їхню реалізацію у галузі ВДЕ – спостерігається значний прогрес у використанні сонячних панелей, вітрових генераторів, встановленні теплових насосів на заміну газових котлів та систем зберігання енергії. Тим самим, “Європейська стратегія енергетичної безпеки”, концепція “Зелений лад”, “Горизонт 2020” та інші, дали поштовх до розробки заходів, які справляються із скороченням викидів парникових газів.

Програми декарбонізації, представляють собою заходи, що спрямовані на зменшення викидів парникових газів у атмосферу, вони могли б сприяти повній відмові від використання природного газу чи вугілля. Нідерланди, Німеччина, Литва, Данія, Угорщина та зобов'язалися дотриматися відмови від використання вугілля до 2030 року, інші ж встановили інші, досить амбітні дати до яких мали б декарбонізуватися та показати приклад іншим державам широкий спектр можливостей використання альтернативних джерел. Загалом, якщо враховувати глобальну частку відновлюваних джерел енергії в кінцевому споживанні, то у 2022-2023 роках Європа посідала почесне 2 місце та надалі має тенденцію підвищення цього показника.

Список літератури

1. Десять країн ЄС зобов'язалися декарбонізувати енергетику до 2035 року URL: <https://greentransform.org.ua/10-krayin-yes-zobov-yazalysya-dekarbonizuvaty-energetyku-do-2035-roku/> (дата звернення: 25.05.2025)

2. Енергетика: світові тенденції 2025. 2025. URL: <https://www.ilibertyinstitute.org/articles/energetika-svitovi-tendencziyi-2025>

3. European Green Deal: EU agrees stronger legislation to accelerate the rollout of renewable energy 2023 - URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_2061 (дата звернення: 25.05.2025)

4. Renewable energy in Norway. 2024. URL: <https://cms.law/en/int/expert-guides/cms-expert-guide-to-renewable-energy/norway> (дата звернення: 25.05.2025)

5. REPowerEU 3 years on: Commission takes stock of progress to phase out Russian fossil fuels. 2025. URL: https://energy.ec.europa.eu/news/repowereu-3-years-commission-takes-stock-progress-phase-out-russian-fossil-fuels-2025-05-16_en (дата звернення: 25.05.2025)

SECTION 2

ECONOMICS AND MANAGEMENT OF THE NATIONAL ECONOMY

УДК 331.556:001.891

Козак Л. С.

к.е.н., професор,
завідувач кафедри економіки,
Національний транспортний університет, Україна

Федорук О. В.

доцент кафедри економіки,
Національний транспортний університет, Україна

Мірошніченко М. В.

аспірант,
Національний транспортний університет, Україна

ТРУДОВА МІГРАЦІЯ: КЛАСИЧНІ ТЕОРІЇ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ

Трудова міграція є складним явищем, на яке впливають економічні, соціальні, політичні та інституційні чинники. Традиційні теорії, такі як неокласичні підходи та моделі “виштовхування” (push-pull), довгий час слугували основою для аналізу міграційної динаміки. Однак зміни в міграційних контекстах і поява нових даних призвели до інтеграції інноваційних методів для більш нюансованого розуміння цього явища. Ці методи, допоможуть вирішити складну взаємодію між мігрантами, роботодавцями та державною політикою, а ці підходи дозволяють розробляти більш ефективні та справедливі стратегії управління міграційними потоками.

Еволюція теоретико-методологічних підходів до вивчення трудової міграції відображає зростаючу складність явища міграції у 21 столітті. Класичні моделі заклали основи для розуміння економічних мотивацій, тоді як сучасні підходи та методологічні інновації пропонують більш нюансовані інструменти для аналізу соціальних, культурних, політичних і технологічних вимірів міграції. Міждисциплінарний аналіз має важливе значення для розробки ефективною та справедливою міграційною політики, яка відповідає на виклики та можливості, що виникають у зв'язку з легкою мобільністю людей у сучасному світі.

Тому неокласичний підхід, який розглядає міграцію як раціональне індивідуальне рішення, спрямоване на максимізацію економічної вигоди, ще суттєво впливає на сьгоднішні процеси прийняття рішень

мігрантами. Як аргумент, це відповідь на різницю в оплаті праці та можливостях між регіонами. Згідно з цим підходом, працівники мігрують з регіонів з низькою заробітною платою до регіонів з вищою заробітною платою для того, щоб збалансувати ринки праці. Ця модель припускає, що міграція допомагає збалансувати географічні відмінності, змінюючи попит і пропозицію на робочу силу [1].

Аналогічним чином актуальна і модель “виштовхування”, яка виокремлює фактори виштовхування (конфлікти, бідність) та притягування (робочі місця, стабільність), які впливають на міграційні рішення. Ця теорія визначає фактори, які змушують людей залишати країну походження (фактори виштовхування), як приклад, з 24 лютого 2022 року українці змогли оформити тимчасовий захист у будь-якій країні Європи, звернувшись до міграційного органу обраної держави. Такий статус дозволяв уникнути бюрократичних процедур й отримати негайний доступ до житла, соціальної та медичної допомоги, ринку праці значній кількості людей.

Фактори, які приваблюють мігрантів в іншу країну (фактори притягання), так само працюють. Багато українців, міняли країни, доки зупинились на тих, що відповідають їх симпатіям.

Теорії соціальних мереж теж актуальні. Вони підкреслюють важливість родинних і громадських зв'язків у сприянні міграції та інтеграції мігрантів [2]. Ці підходи підкреслюють роль інституцій та соціальних мереж у міграційному процесі. Вони сприяють міграції, надаючи інформацію, матеріально-технічну підтримку та допомогу в інтеграції, створюючи цілі діаспори. Існування цих мереж консолідує соціальний капітал, який посилює кумулятивну причинність міграційних потоків, роблячи їх самодостатніми і довготривалими, хоча є певна кількість застережень, з процесом адаптації у країнах перебування.

Комп'ютерне моделювання надає можливість використання алгоритмів оптимізації для покращення відповідності мігрантів місцевим ринкам праці з урахуванням ефектів конкуренції та структурних обмежень. Зараз дослідники використовують передові методи моделювання, такі як субмодульна оптимізація, для покращення інтеграції мігрантів на ринку праці. Ці методи дозволяють моделювати та оптимізувати міграційні процеси з урахуванням різних економічних і соціальних факторів. Такий підхід дозволяє врахувати ефекти конкуренції між мігрантами за обмежені ресурси, такі як робочі місця, доступні в даній місцевості. Використовуючи алгоритми, дослідники демонструють, що цей метод може значно покращити рівень зайнятості мігрантів, враховуючи при цьому складні взаємодії між індивідами та місцевими ринками праці.

Аналіз мегаданих дає можливість використання даних із соціальних мереж і цифрових платформ для відстеження міграційних

потоків у режимі реального часу та аналізу суспільних настроїв щодо мігрантів. Вивчення соціальних мереж і міграційних ланцюгів підкреслює важливість сімейних, громадських та етнічних зв'язків у міграційних процесах. Ці мережі сприяють міграції, надаючи інформацію, логістичну підтримку та допомогу в інтеграції [7].

З метою пошуку конкретних шляхів генерування нових джерел даних для аналізу міграції та формування міграційної політики Центр аналізу глобальних міграційних даних (CMADM) та Центр знань з міграції та демографії Європейської комісії 25 червня 2018 року заснували Альянс “Великі дані для міграції” (BD4M). На рівні ООН та ЄС існує низка ініціатив, спрямованих на інновації даних для сталого розвитку, таких як Глобальний пульс ООН, Лабораторія інноваційних даних ООН та Глобальна робоча група ООН з питань великих даних для офіційної статистики (GWG) [9].

Плюралістичні підходи дозволяють інтегрувати економічні, соціальні і політичні перспективи для цілісного розуміння міграції, визнання складності мотивацій і наслідків. Сучасні теорії міграції дотримуються плюралістичних поглядів, поєднуючи елементи неокласичних теорій, підходів, заснованих на залежності, та інституційного аналізу. Така інтеграція забезпечує краще розуміння складної динаміки трудової міграції [5].

Сучасна міграційна політика, зокрема двосторонні угоди між Європейським Союзом та третіми країнами, спрямовані на регулювання міграційних потоків та посилення співпраці в управлінні міграцією. (6) Ці угоди впливають на динаміку міграції і потребують поглибленого аналізу їхньої ефективності та наслідків. Ці сучасні методи пропонують потужні інструменти для аналізу трудової міграції, беручи до уваги численні економічні, соціальні та політичні виміри цього явища. Вони дозволяють формулювати більш ефективну і справедливую міграційну політику [4].

Нові джерела даних набувають широких масштабів. Тепер зі швидким технологічним прогресом дедалі більше інформації про міграцію можна отримати з приватного сектору. Безпрецедентна кількість даних, широко відомих як “великі дані”, генерується за допомогою цифрових пристроїв, таких як мобільні телефони, онлайн-платформи (включно із соціальними мережами) та онлайн-платіжні сервіси. Дедалі більше досліджень фокусується на різних способах, за допомогою яких використання та аналіз великих даних може допомогти зрозуміти примусове переміщення, транснаціональні мережі та торгівлю людьми, а також оцінити грошові перекази.

Зміни в міграційних контекстах і поява нових даних призвели до інтеграції інноваційних методів для більш тонкого розуміння цього явища. Поєднання класичних теорій із сучасними методами пропонує

збагачений погляд на трудову міграцію. Інтеграція числових даних, комп'ютерного аналізу та міждисциплінарних підходів забезпечує краще розуміння складності явища міграції та дозволяє розробити більш ефективну і справедливу політику. Аналізуючи цю політику, можна зрозуміти, як урядові рішення будуть впливати на динаміку міграції.

Список літератури

1. Коротка історія міграційної політики в Європі
https://shs.cairn.info/revue-idees-economiques-et-sociales-2017-3-page-28?lang=fr&utm_source=chatgpt.com
2. Теорії міграції. Короткий виклад індивідуальних рішень
https://journals.openedition.org/remi/6571?lang=es&utm_source=chatgpt.com
3. Міграція як субмодульна оптимізація Пол Гельц, Ариэль Д. Прокачча
https://arxiv.org/abs/1809.02673?utm_source=chatgpt.com
4. Меморандум про взаєморозуміння про стратегічне партнерство між Європейським Союзом і Тунісом
https://fr.wikipedia.org/wiki/Mémorandum_d%27entente_sur_un_partenariat_stratégique_entre_l%27Union_européenne_et_la_Tunisie?utm_source=chatgpt.com
5. Загальне уявлення двосторонніх угод. Генеральна дирекція по справах іноземців у Франції
https://www.immigration.interieur.gouv.fr/Europe-et-International/Les-accords-bilateraux/Presentation-generale-des-accords-ilateraux?utm_source=chatgpt.co
6. Европейский Союз разворачивает партнерские отношения с третьими странами в вопросах миграции
https://www.institutmontaigne.org/expressions/accords-de-cooperation-de-lue-en-matiere-migratoire-un-jeu-dequilibrisme?utm_source=chatgpt.com
7. Медаданні, міграція та мобільність людей
https://www.migrationdataportal.org/fr/themes/megadonnees-migration-et-mobilite-humaine?utm_source=chatgpt.com
8. Джерела даних про міграцію
<https://www.migrationdataportal.org/fr/themes/sources-des-donnees-migratoires>
9. Глобальний центр аналізу даних про міграцію. Серопці в межах реалізації Національної стратегії доходів до 2030 року
<https://gmdac.iom.int/launch-big-data-migration-alliance>

SECTION 3

ECONOMICS AND MANAGEMENT OF ENTERPRISES

УДК 336.22:334.722

Козак Л. С.

к.е.н., професор,
завідувач кафедри економіки,
Національний транспортний університет, Україна

Ярова Р. В.

к.ю.н., доцент,
декан факультету економіки та права,
Національний транспортний університет, Україна

Матеящук Б. М.

аспірант,
Національний транспортний університет, Україна

ПІДВИЩЕННЯ ПОДАТКІВ У 2025 РОЦІ: ВИКЛИКИ ДЛЯ МІКРО-, МАЛИХ І СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

У 2025 році в межах реалізації Національної стратегії доходів до 2030 року Україна запровадила нові податкові механізми, які суттєво змінюють умови функціонування мікро-, малих і середніх підприємств (ММСП). Підвищення ставок військового збору та фіскалізація спрощеної системи оподаткування спрямовані на забезпечення бюджетної стабільності в умовах війни. Проте відсутність компенсаторних заходів створює ризики для розвитку підприємництва, зайнятості та прозорості бізнесу. Постає необхідність оцінити наслідки таких змін та обґрунтувати інструменти їх нейтралізації.

1 грудня 2024 року набрав чинності Закон України № 4015-ІХ “Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у період дії воєнного стану” [1], що передбачає значне підвищення податкового навантаження. Зокрема, ставка військового збору зросла з 1,5% до 5% для більшості фізичних осіб, а також було запроваджено

обов'язкову його сплату для всіх груп спрощеної системи оподаткування: 1–2 та 4 групи сплачують 800 грн на місяць (що становить 10% мінімальної заробітної плати), а 3 група — 1% від доходу.

Такі заходи логічно обґрунтовані у воєнний період, проте їх імплементація в умовах високої вразливості бізнесу створює низку загроз. За даними Національної стратегії доходів до 2030 року [2], одним із ключових пріоритетів є підвищення рівня податкової культури, детінізація економіки та зміцнення довіри до фіскальних інститутів. Проте без врахування специфіки ММСП ці ініціативи можуть мати зворотний ефект.

Фінансове навантаження особливо критичне для мікропідприємств, де кожне підвищення витрат прямо зменшує рентабельність діяльності. В умовах зниженого попиту, інфляції та обмеженого доступу до фінансування навіть незначне збільшення зобов'язань призводить до скорочення інвестицій у розвиток або навіть до зупинки бізнесу.

Аналізуючи поточну ситуацію, варто звернути увагу на статистичні дані щодо динаміки відкриття та закриття фізичних осіб-підприємців (ФОП) в Україні. Згідно з аналітичним звітом Опендатабот [3], за перші чотири місяці 2025 року в Україні було зареєстровано 81 928 нових ФОП, що на 9% менше порівняно з аналогічним періодом 2024 року. Водночас, кількість припинених ФОП склала 119 895, що на 44% більше, ніж у попередньому році. Таким чином, на кожен новостворений ФОП припадає 1,5 закритих, що свідчить про негативну тенденцію в секторі малого підприємництва .

Ця ситуація частково пояснюється відновленням обов'язкової сплати єдиного соціального внеску (ЄСВ) для ФОП 1-ї та 2-ї груп з 1 січня 2025 року, що призвело до закриття так званих “сплячих” ФОП, які не вели активної діяльності. Однак, серед причин закриття активних бізнесів є падіння споживчого попиту, брак фахової робочої сили, відсутність доступу до дешевого фінансування та загрози, пов'язані з воєнним станом.

Особливу занепокоєність викликає вплив підвищення ставки військового збору на витрати підприємств, пов'язані із виплатою заробітної плати. Після зростання збору до 5% від доходів фізичних

осіб роботодавці, які здійснюють компенсаційні виплати або надають підтримку працівникам у вигляді доплат, премій або інших надбавок, опиняються під додатковим тиском. Для бізнесів із невеликою маржинальністю це означає необхідність перегляду фонду оплати праці, що нерідко закінчується скороченням витрат через зменшення кількості працівників або зниженням рівня оплати праці.

Негативний ефект також проявляється в обмеженні можливостей для формування легального фонду оплати праці. У разі, якщо податкові витрати на зарплати перевищують критичний рівень, частина бізнесу може вдаватися до неофіційної зайнятості або мінімізації задекларованих виплат. Це не лише суперечить державним зусиллям із детінізації, але й знижує обсяг надходжень до бюджету в довгостроковій перспективі. Таким чином, підвищення військового збору без запровадження паралельних механізмів підтримки підприємств загрожує посиленням тіньових практик та скороченням легальної зайнятості.

Проведений аналіз обґрунтовує необхідність впровадження ефективних компенсаторних механізмів та підтримки ММСП для збереження підприємницького потенціалу країни в умовах підвищеного податкового навантаження, економічної нестабільності та дефіциту робочої сили.

У такій ситуації важливим стає впровадження компенсаторних механізмів. Зокрема, держава має розглянути можливість тимчасових податкових канікул для нових бізнесів, знижені ставки для суб'єктів господарювання в регіонах, що постраждали від війни, та розвиток довгострокових інструментів пільгового фінансування. Досвід країн ЄС демонструє ефективність поєднання фіскальних реформ із інституційною підтримкою малого бізнесу. Не менш важливим є забезпечення прозорості податкової політики — прогнозованість, відкриті консультації з бізнес-спільнотою, своєчасне інформування про зміни. Це дозволяє мінімізувати ризики стресу та скорочення ділової активності у перехідні періоди.

Висновки

Податкові зміни 2025 року, зокрема зростання ставок військового збору та фіскалізація спрощеної системи, є логічною відповіддю на потреби бюджету в умовах воєнного стану. Проте фактичні показники

динаміки підприємницької активності — зокрема зростання кількості закриттів ФОП на 44% у перші місяці року — свідчать про погіршення умов для мікро- та малого бізнесу. Це підкреслює обмеженість адаптаційних можливостей ММСП до нових фіскальних вимог без належної підтримки.

Фінансове навантаження, зниження прибутковості, відсутність доступного фінансування та структурні проблеми (нестача персоналу, падіння попиту) формують ризики втрати підприємницького потенціалу. У таких умовах важливо поєднувати податкову мобілізацію з інструментами підтримки ММСП: цільовими пільгами, стабільною податковою політикою, грантовими та кредитними програмами. Без системних компенсаторних заходів фіскальна реформа може призвести до зменшення кількості активних суб'єктів підприємництва та втрати робочих місць, що суперечить цілям стійкого економічного відновлення.

Список літератури

1. Закон України № 4015-IX від 20 вересня 2023 року “Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у період дії воєнного стану” // Верховна Рада України. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4015-20#Text> (дата звернення: 05.05.2025).

2. Міністерство фінансів України. Національна стратегія доходів до 2030 року. — Київ: Мінфін, 2023. — URL: <https://mof.gov.ua/storage/files/National%20Revenue%20Strategy.pdf> (дата звернення: 05.05.2025).

3. Опендатабот. На 44% більше фопів закриваються цьогоріч, ніж у 2024 // Опендатабот. — 2025. — 8 травня. — URL: <https://opendatabot.ua/analytics/foconomics-2025-4> (дата звернення: 09.05.2025).

SECTION 4

ECOLOGICAL ECONOMICS AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT

УДК 338:504.062

Бойко О. В.

аспірантка

Інституту економіки промисловості НАН України

ШЛЯХИ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ ЦИРКУЛЯРНОСТІ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Циркулярна економіка є новою моделлю економічного розвитку, яка передбачає максимальне збереження ресурсів, мінімізацію відходів і повторне використання матеріалів [1]. Її запровадження особливо актуальне для України в умовах ресурсної нестабільності, екологічних викликів і курсу на євроінтеграцію.

Водночас процеси “циркулярності” потребують дослідження впливів на сектори економіки, адже це є важливою складовою для якісного функціонування її галузей. Дослідження зазначеної тематики розосереджені між різними дисциплінами, і часто існують відмінні точки зору щодо визначень цієї концепції. Тому встановлення міждисциплінарних зв'язків між циркулярною економікою та іншими науковими галузями, а також окреслення конкретних шляхів її адаптації до українських умов, є метою цього дослідження. Поряд з цим, окрему увагу варто приділити аналізу існуючих виробничих систем та перспектив їхнього переходу до циркулярної моделі.

В дослідженні використано методи абстрагування, моделювання, індукції та дедукції, а також задіяно інструменти VOSviewer для візуалізації наукових кластерів за даними Web of Science (де було виокремлено понад 42 тис. публікацій).

Змістоутворююче поняття “циркулярна економіка” формує взаємодію з усіма іншими, що дає можливість виокремити основні

точки дотику та охарактеризувати можливості, що відкрились при взаємодії економіки замкненого типу та різних сфер людської діяльності. Візуалізація кластерів та їхній аналіз показали, що циркулярна економіка інтегрується з екологією, інженерією, економікою, цифровими технологіями, екологічним менеджментом, індустріальним симбіозом, а також з принципами “чистого виробництва” та “стійкого розвитку”.

Тобто циркулярна економіка – це комплексний підхід, що охоплює економічні, екологічні та соціальні сфери людського життя, включаючи інноваційні методи управління потоками речовин та енергії. А також вона покликана замінити лінійну модель “взяти – виготовити – викинути” на замкнений цикл обігу матеріалів і енергії.

Міжкластерні взаємодії, дали можливість виокремити шляхи адаптації принципів “круговості” згідно специфіки українських реалій та охарактеризувати основні напрями змін, що потребують першочергової уваги.

До них можна віднести:

- моніторинг матеріальних і енергетичних потоків;
- система поводження з відходами;
- відстеження вуглецевого сліду;
- логістика;
- промисловий симбіоз;
- Індустрія 4.0.

В ході дослідження було встановлено, що Закон України “Про управління відходами” [2] закладає правові основи циркулярної економіки, але має обмежений вплив на агентів економічної діяльності та потребує доопрацювання і узгодження з нормами Європейського Союзу, який реалізує масштабну політику циркулярності, на кшталт Європейської Зеленої угода чи Директиви 2008/98/ЄС [3;4], а також активно запроваджує різні податкові інструменти, що стимулюють виробників до безвідходного виробництва.

Для досягнення зазначеної мети, Україна має орієнтуватись на визначені стандарти в рамках Угоди про асоціацію [5].

Процес переходу до циркулярної економіки в Україні потребує міжгалузевої координації, модернізації законодавства, запровадження стимулів для виробників, розвитку логістики та індустріальних хабів, а також активного впровадження цифрових технологій. Це, в свою чергу, створить потенціал для сталого економічного зростання, ресурсної безпеки та гармонійної інтеграції України в європейський економічний простір.

Список літератури

1. Фімяр, С. В., & Бондарчук, І. В. (2024, July). КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ТА МЕХАНІЗМИ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ. In *The 7 th International scientific and practical conference “European congress of scientific achievements” (July 15-17, 2024) Barca Academy Publishing, Barcelona, Spain. 2024. 241 p.* (p. 221). <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2024/07/EUROPEAN-CONGRESS-OF-SCIENTIFIC-ACHIEVEMENTS-15-17.07.24.pdf#page=221>
2. Закон України “Про управління відходами” № 4017-IX (2024). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2320-20#Text>
3. European Commission. (2019, December 11). The European Green Deal (COM(2019) 640 final). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2019%3A640%3AFIN>
4. Рішення (ЄС) 2022/591 Європейського Парламенту та Ради від 6 квітня 2022 року про Загальну програму дій Союзу з охорони навколишнього середовища до 2030 року. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32022D0591>
5. United Nations Industrial Development Organization (UNIDO). (n.d.). Global Eco-Industrial Parks Programme – Ukraine: Country level intervention. <https://geipp-ukraine.org/en/pro-proiekt/>.

SECTION 5

DEVELOPMENT OF PRODUCTIVE FORCES AND REGIONAL ECONOMICS

УДК 331.5:339.1

Ігошин М. М.

к.е.н., доцент кафедри міжнародного права та
галузових правових дисциплін
Київського університету права НАН України

ДО ПИТАННЯ ОБГРУНТУВАННЯ КАТЕГОРІЇ “МАРКЕТИНГ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ”

Розглянемо характеристику базових напрямків управління трудовим потенціалом на підприємствах національного господарства України.

Об'єктом маркетингу стає будь-який об'єкт, який пропонується на ринку для обміну певну кількість будь-яких благ і цих умовах користується попитом. Маркетинг “робочої сили” – це маркетинг “трудова послуг”. Їх доводиться набувати віри “на слово”. Щоб переконати покупця зробити це, продавці намагаються формалізувати найбільш значущі для покупця параметри “трудова послуги” і подати їх наочно: дипломи, сертифікати, рекомендації тощо. Таким чином, на ринку праці об'єктами маркетингу є: робоча сили (трудова послуги) та робочі місця.

“На думку Рольфа Вундерера, під “*маркетингом персоналу*” слід розуміти таку філософію і стратегію управління людськими і ресурсами, які, орієнтуючись на життєві та трудові запити працівників, одночасно відповідають інтересам політики підприємства, що охоплюють також цілі товарного і фінансового маркетингу [1, с. 59-67].

Стосовно поняття “кадровий аудит”, то на думку фахівців “це процес, націлений на виявлення та виправлення помилок, тобто на підвищення ефективності роботи з кадровими документами. Його

проведення буде корисним, щоб знизити ризики і запобігти небажаним наслідкам для роботодавця”. [2]

Таким чином, ми пропонуємо об'єднання основних напрямів управління трудовим потенціалом, таких як маркетинг робочої сили, маркетинг персоналу, кадровий аудит з управлінськими функціями на підприємствах. Необхідно відзначити запровадження такого поняття як “маркетинг трудового потенціалу підприємств національного господарства України”, який у нашому випадку є основним при організації ефективного управління трудовим потенціалом підприємств національного господарства України.

Тому, на наш погляд, *“маркетинг трудового потенціалу підприємств національного господарства України” - це процес управління сукупністю певних якісних та кількісних характеристик потенційного найманого працівника, характерних для підприємства окремої галузі, що має бажання та можливість реалізувати свої інтелектуальні, психологічні, духовні якості у задоволенні потреб роботодавця та кінцевого споживача”*.

Список літератури

1. В.А. Савченко. Управління розвитком персоналу. Навчальний посібник. Київ, 2002, 351 С.
2. <https://profpressa.com/consulting>. Дата звернення: 20.05.2025

SECTION 6

INNOVATIONS AND INVESTMENT ACTIVITIES

UDC 330.338

Ivanova T.

Ph.D. in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department
of Economic Theory, Accounting and Taxation,
Kyiv National University of Construction and Architecture

MONITORING OF INTELLECTUAL AND INNOVATIVE DEVELOPMENT OF CONSTRUCTION ENTERPRISES IN UKRAINE

In the current conditions of dynamic development of entrepreneurial activity in Ukraine, the requirements for the effectiveness of managerial decision-making at the state and regional levels have significantly increased. The efficiency of decisions made by public authorities depends not so much on the quantity, but rather on the quality of available information and the form in which research results are presented. This necessitates the creation of a coherent system for the collection, processing, analysis, and documentation of statistical information concerning the innovative activities of construction enterprises. Such a system would serve as a basis for modeling and forecasting potential directions of their development. Statistical monitoring should become the foundation for making and supporting effective managerial decisions in all areas of state regulatory intellectual and innovation policy in the construction sector [1].

Monitoring enables timely forecasting for informed managerial decision-making, ongoing observation of socio-economic phenomena and processes, and rapid response to their changes. At the national and regional levels, monitoring of the intellectual and innovative development of construction enterprises is understood as the process of systematic

registration within the framework of statistical observation of the enterprises' condition and influencing factors within a given region over time. The purpose is to obtain a current evaluation of their activities and to forecast their development based on comprehensive analysis for public authorities and other information users.

The objective of such monitoring is a comprehensive assessment of the current state of innovation activities, identification of key development trends, and short-term forecasting using modern multivariate methods and information technologies. Therefore, monitoring serves as a scientifically grounded basis for the development and adoption of managerial decisions in all areas of regulatory policy in Ukraine.

Monitoring of the development and effectiveness of intellectual and innovative activities of construction enterprises should include a system of recurrent observations, current spatial-temporal assessments, and modeling and forecasting of enterprise development and performance at various territorial levels and by types of economic activity:

1. National level (Ukraine);
2. Regional level (regions, Kyiv city);
3. Local level (cities and administrative districts).

Thus, monitoring enables systematic accumulation and integration of initial data and allows for:

1. The current assessment of the economic condition, resources, and performance of construction enterprises as institutional units of the market economy;
2. Analysis of the structure and structural shifts in the economy of the state and its regions by activity types;
3. Comparative analysis of the competitiveness of domestic construction enterprises at the regional, national, and international levels;
4. Business cycle tracking and forecasting of the economic development dynamics of construction industry enterprises [2].

The goals and objectives related to the formation of a tool for collecting, storing, and analyzing information on innovation development and performance of construction enterprises, aimed at ensuring effective

management of this economic sector, have determined the functional capabilities of monitoring. These include:

- Regular collection of statistical information based on a system of indicators to meet the needs of management entities;
- Integration of this information and survey results into general indicators of the intellectual and innovative development dynamics of construction enterprises;
- Diagnosis of the state of the observed object;
- Forecasting of development processes and enterprise performance;
- Preparation of specialized analytical materials based on the results of statistical monitoring;
- Development of proposals to address identified negative trends.

The methodology of statistical monitoring encompasses both formalized methods (surveys, document analysis, statistical indicators) and non-formalized ones (interviews, observations). These indicators must be comparable, mutually complementary, self-sufficient, and aligned with indicators used in other forms of official government observation.

A distinctive feature of modern monitoring is the use of computer technologies, which allows automation of data collection, storage, and comparison processes, as well as the presentation of information in the form of tables, graphs, histograms, and diagrams.

We propose using monitoring materials grouped into the following sections:

1. Statistical-reporting (primary) – based on data from the State Statistics Service;
2. Administrative – includes data from departmental statistics of national and local executive authorities responsible for managing construction companies and studying sector-specific activities (industry ministries, agencies, intersectoral level);
3. Analytical – includes information from specialized state and non-state organizations for the purpose of statistical evaluation, modeling, and forecasting of innovation development and performance in the construction sector at both regional and national levels.

To improve the methodological support for the statistical study of the development and effectiveness of intellectual and innovative activities of construction enterprises at the regional and national levels, it is necessary to:

- Refine the list and methodology of indicators analyzed by administrative-territorial division;
- Accelerate the procedure for exchanging primary administrative data between the State Statistics Service and central executive authorities;
- Establish central and regional databases of primary indicators to enable calculations and recalculations for various administrative-territorial units;
- Develop unified data collection and generalization methodologies, ensuring time comparability and drawing on international best practices and recalculation procedures.

These measures will facilitate a methodologically objective use of data on the innovative activities of construction enterprises for statistical examination of their current condition, trends, and development prospects, and for the development of necessary regulatory policy programs by the state.

References

1. Pidhirnyi, A.Z. (2012). Methodology of Statistical Support for Regional Development: Monograph. Odesa: Atlant, 303.
2. Puhachova, M. (2007). Methodological Foundations of Statistical Monitoring of Business Activity of Enterprises: Monograph. Kyiv: SE “Information-Analytical Agency”, 535.

УДК 339.9

Плахотнік О. О.

д. е. н., професор,
професор кафедри менеджменту

Гриценко К. Г.

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
спеціальності 136 Металургія
за освітньо – професійною програмою “Обробка металів тиском”,
Дніпровський державний технічний університет
м. Кам’янське, Україна

МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСФЕР ТЕХНОЛОГІЙ: ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ

Міжнародний трансфер технологій у ХХІ столітті перетворився на ключовий інструмент економічного зростання, який визначає темпи модернізації промисловості, формує конкурентні переваги країн і водночас змінює організаційну логіку бізнесу. Якщо у другій половині минулого століття більшість трансфертів відбувалися через класичні ліцензійні угоди між транснаціональними корпораціями та державами-реципієнтами, то сьогодні глобальна науково-технічна система нагадує багатовимірну мережу, де знання циркулюють у реальному часі й миттєво інтегруються в локальні виробничі процеси. Каталізаторами цього зрушення стали цифрові платформи, поширення відкритих інновацій і зростання кількості технологічних кластерів, здатних об’єднувати лабораторні дослідження, венчурний капітал та промислові ланцюги створення вартості в єдиний, гнучкий контур.

Поява режиму відкритих інновацій означає, що компанії більше не покладаються лише на внутрішні R&D-підрозділи. Вони активно залучають університети, стартапи й навіть користувачів кінцевої продукції до спільної розробки нових рішень. Така модель зміщує акцент з прямої купівлі патентів на взаємний обмін ідеями, прототипами й даними про споживчі потреби. Внаслідок цього кордони між постачальником і споживачем знань розмиваються, а знання

стають своєрідною “цифровою валютою”, яку можна комбінувати й швидко адаптувати. Відкриті репозиторії, хмарні обчислювальні сервіси та міжнародні наукові консорціуми роблять доступ до новітніх розробок практично миттєвим, що скорочує цикл “від лабораторії до ринку” у кілька разів.

Цифровізація створює ще один критично важливий вимір трансферу: віртуальні платформи дозволяють проводити паралельні розробки командами, що знаходяться на різних континентах. Інженери співпрацюють у режимі “онлайн-спринтів”, використовуючи спільні пакети даних, над якими одночасно працюють, наприклад, фахівці з питань матеріалознавства, штучного інтелекту й дизайну мікроелектроніки. Така взаємодія нівелює часові й географічні бар’єри, а також знижує транзакційні витрати на координацію проєктів.

Глобалізація виробничих ланцюгів створення вартості трансформувала географію джерел нових технологій. Країни Південно-Східної Азії, Близького Сходу та Латинської Америки активно експортують власні інновації. Причиною є цілеспрямовані інвестиції в освіту, наукові парки й спеціальні економічні зони, які стимулюють повернення висококваліфікованих кадрів та залучають іноземних партнерів до спільних проєктів. Таким чином утворюється поліцентричний ландшафт, де потоки знань поширюються за всіма напрямками, а не лише з традиційних технологічних центрів на кшталт Кремнієвої долини чи дослідницьких кластерів Західної Європи.

Невід’ємним трендом стає пріоритет “зеленої” та соціально відповідальної інноваційної політики. Світовий попит на відновлювальну енергетику, низьковуглецеві технології та циркулярні матеріали формує нові канали обміну. Встановлені урядами “зелено-податкові” преференції й міжнародні кліматичні фонди знижують фінансові ризики, що сприяє трансферу екотехнологій у країни, які раніше стикалися з труднощами у фінансуванні таких рішень.

На перший план виходять також державні програми, спрямовані на формування сприятливого інноваційного клімату: швидке патентне адміністрування, фіскальні стимули для високотехнологічних галузей і захищені пісочниці для тестування експериментальних розробок.

Університетські технологічні трансфер-офіси відіграють роль посередника між науковцями та індустрією, забезпечуючи правовий супровід комерціалізації. Успіх таких програм залежить від здатності швидко інтегрувати локальні стартап-екосистеми у міжнародні мережі та забезпечити доступ до глобального венчурного капіталу. Там, де ці умови виконуються, спостерігається вибухове зростання кількості патентів і частки високотехнологічного експорту.

Проте водночас загострюються виклики безпеки, пов'язані з кібершпигунством і нелегальним копіюванням розробок, особливо в галузі біофармацевтики. Країни-лідери посилюють контроль за стратегічно чутливою інтелектуальною власністю, впроваджуючи механізми “червоних прапорів” під час злиттів і поглинань, а також запроваджують експортні ліцензії для критичних технологічних комплектуючих. У відповідь компанії удосконалюють системи кіберзахисту та формують багатосарові моделі передачі знань із вбудованими технологічними запобіжниками: неповними технічними пакетами, розділенням системних модулів і суворими умовами подальшого реекспорту.

У підсумку, всі ці чинники визначають сучасну парадигму трансферу технологій — гнучку, мультивекторну й орієнтовану на швидке створення спільної доданої вартості. Саме здатність налагодити ефективне співробітництво між університетами, корпораціями, державними агенціями й фінансовими інвесторами є головним критерієм успіху науково-технічної політики. Ті країни та компанії, які навчаються поєднувати відкритість інновацій із належним захистом інтелектуальної власності, отримують стратегічну перевагу, адже в умовах глобальних викликів — від кліматичної загрози до пандемій — технології стають не розкішшю, а критичною основою економічної та соціальної стійкості.

SECTION 7

TOURISM AND HOTEL-RESTAURANT BUSINESS

УДК 338.48-6:641/642: 008 (477)

Любчук О. К.

д.держ.упр., професор,
завідувач кафедри, професор кафедри туризму та рекреації
ДВНЗ “Приазовський державний технічний університет”

Налбат А. А.

здобувач
ДВНЗ “Приазовський державний технічний університет”

КУЛІНАРНА СПАДЩИНА ЯК ВИТОК ТА ТЕНДЕНЦІЯ РОЗВИТКУ ГАСТРОНОМІЧНОГО ТУРИЗМУ В ПОЛЬЩІ

Сучасний гастрономічний туризм включає у себе багато різновидів, серед яких можна виділити: ресторанний туризм; дегустаційний туризм (сирні, винні, пивні, чайні, кавові, суші-тури та ін.); апітуризм або медовий туризм - подорожі з метою дегустації та купівлі продуктів бджільництва безпосередньо на пасіках; фестивальний туризм - туризм з участю у гастрономічних фестивалях; освітній туризм з метою участі у кулінарних майстер-класах, курсах [1].

Однією із основних тенденцій розвитку гастрономічного туризму у Польській Республіці є базування на національних кулінарних традиціях. Як світовий тренд гастрономічний туризм являє собою подорожі з метою отримання автентичного досвіду, відкритті унікальних місць та їхньої культури через національну кухню; кулінарні шляхи і маршрути, знайомство з новими методами кулінарії, відвідування знаменитих місць з кулінарними традиціями або відкриття місць, пов'язаних з вирощуванням, селекцією, риболовлею та іншими харчовими промислами, стає все частіше важливим мотивом для здійснення подорожей туристами.

Гастрономічний туризм активно почав розвивався в Польщі приблизно з початку ХХІ ст. Першим кроком у становленні цього виду туризму стали кулінарні фестивалі, що були започатковані в 2004-2006 роках.

Наступним кроком у розвитку продукту гастрономічного туризму стала поява кулінарних шляхів у містах і регіонах. Перші з них створювалися в 2008-2009 рр. та існують донині. Успішними можна назвати такі ініціативи, як “Шлях Мазовецького”, чи “Силезійські смаки”, маршрути “Гданськ - приморський кулінарний престиж”, “Познань кулінарна”, “Малопольська дорога ласощів”, “Прикарпатські смаки”. Як правило, на створення таких маршрутів впливає групування певних страв, сировини, з якої вони готуються, а також тематична та географічна близькість. Також були створені маршрути відповідно до тематики продукту, наприклад, “На сливовому шляху”, “Яблуневий шлях” тощо. Важливим напрямом формування гастрономічного туризму Польщі стала пропозиція співпраці між ресторанами та регіональними виробниками продуктів харчування й напоїв у межах даних кулінарних шляхів) [2].

Польська кухня особлива. В ній можна знайти відлуння литовської, української, білоруської, чеської та німецької кухні, завдяки багатій й не завжди веселій історії. Вона притягує гурманів звідусіль. Доступність і оригінальність традиційної їжі в польській кухні послужили основною причиною зростання популярності. Там є все: від вишуканих ресторанів відзначених престижною зіркою Мішеліна, відреставрованих романтичних замків з затишними ресторанчиками, до простих та сердечних пунктів продажу смачної вуличної їжі. Страви польської кухні ситні та калорійні. Переважна більшість страв м'ясні зі щедру порцією сметани, вершків, вершкового масла чи смальцю. З'являється все більше ресторанів та пунктів продажу вегетаріанської та веганської їжі. Місця де смачно можна поїсти у Польщі можна поділити на кілька типів: вишукані ресторани, де готують сучасні страви, згідно світових модних течій, а також модернізовані страви польської та старопольської кухні; ресторани у відреставрованих стародавніх замках, що спеціалізуються на стравах з дичини і на старопольській кухні; ресторани звичайні, більш прості, яких є більшість і кулінарні напрямки їх дуже різноманітні; категорія закладів масового харчування - це традиційні корчми, які оформлені в етнічному стилі і подають там великі, часом навіть величезні, порції традиційних страв польської кухні за помірними цінами; вулична їжа, де можна покуштувати як авторські гамбургери, піци та модні азіатські страви швидкого приготування, так і традиційні польській кухні “перогі”, вони ж обсмажені вареники, різноманітні картопляні пляцки, тобто деруни з начинками й ковбаси з гриля [3].

Кожен регіон і практично кожне місто Польщі має свої гастрономічні особливості і в уяві туриста асоціюється з певними кулінарними шедеврами. Зокрема, в Познані прийнято куштувати картоплю з сиром і вершками (пири з ґзіком), в Ополю - галушки шльонські з синьою капустою, в Щавниці - квасницю (густий капусняк), в Криниці - смажені рижики просто з жерстяної жаровні. На морі варто спробувати сушену камбалу, а свіжокопчених вугрів пропонують на озері Віґри. У Варшаві всім смакують холодні ніжки з хроном, у Кракові - яблучний штрудель, а в Пунську на Підляшшю можна замовити страви кухні прикордонних околиць: ченаки, кибіни або цепеліни. Фірмовою загальнопольською особливістю є фляки - страва з рубців (телячого шлунку) та біґос (страва з квашеної і свіжої капусти, тушкованої з цибулею, лавровим листом, грибами і декількома видами м'ясопродуктів - свининою, телятиною, яловичиною, сосисками, кусочками ковбаси, копченою грудинкою тощо - чим більше, тим краще) [4].

Найбільш популярними видами туризму Польщі є культурно-пізнавальний, рекреаційний і лікувально-оздоровчий, паломництво, активний та пасивний відпочинок на воді, здійснення піших і велосипедних прогулянок влітку й катання на лижах і сноубордах взимку.

Основними туристично привабливими дестинаціями є: міста з історичними будівлями (Краків, Варшава, Замосць, Вроцлав, Гданськ, Познань, Люблін); окремі антропогенні об'єкти із світовою славою (Соляні шахти у Велічці, колишній концтабір в Освенцимі, Тевтонський замок у Мальборку, монастир Ясна Гура в Ченстохові, Вольфсшанце в Кеншині (штаб-квартира Гітлера), Ельбронг-Оструцький канал; унікальні об'єкти живої і неживої природи з рекреаційними властивостями (Татри, Біловезька пуца, гори Святого Хреста, узбережжя Балтійського моря, Мазурські, Поморські та Великопольські озера) ; курортні місця (Ожриниця, Івонич, Кудове, Льондек); релігійні центри (Ченхостова, Кальварія Зебжидовська (поблизу Кракова), Стари Ліхен (поблизу Коніна), Свята Липка (поблизу Ольштина) Ледногора (поблизу Гнезно), гора Грабарка (Підляське))[2].

Для сучасного етапу розвитку ринку туристичних послуг можна виокремити такі глобальні тенденції у розвитку гастрономічного туризму:

- тенденція зростання гастрономічного туризму в світовому масштабі, але гастрономічний турпродукт у плані споживання залишається суто регіональним явищем;

- тенденція сталості розвитку: гастрономічний туризм здатний генерувати економічний результат без шкоди навколишньому та культурному середовищу;

- тенденція зростання ролі та значення культурної спадщини: доступ до культурної й історичної спадщини дестинації шляхом дегустацій, повсякденного споживання страв та напоїв, а також гастрономічних експериментів;

- тенденція акценту на якості: на відміну від масового сегменту турист тут вибагливіший, а також платоспроможніший;

- тенденція характеру подорожей: гастрономічний тур фактично починається набагато раніше від дати початку подорожі (туристи надихаються, збирають інформацію, знайомляться з відгуками в Інтернеті) і закінчується пізніше, коли турист оцінить свій досвід та поділиться ним, наприклад, через соціальні мережі;

- тенденція кооперації: тісна співпраця усіх суб'єктів, задіяних у системі гастрономічного туризму (фермери, рибалки, шеф-кухарі, ресторатори, готельєри, продавці сувенірів, органи державного управління та ін.) створює синергетичний ефект і підвищує ефективність гастрономічних турів;

- тенденція мотивації, яка є ключовою концепцією для розробки та створення продуктів і послуг у гастрономічному туризмі: мандрівники планують свої маршрути, попередньо вивчивши календар гастрономічних подій [1].

Список літератури

1. Миронов Ю.Б. Глобальні тренди розвитку гастрономічного туризму. *Географія та туризм*. 2019. Вип.50. С.31-33. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/myronov37.htm

2. Басюк Д.І., Гембець А.В. Особливості розвитку гастрономічного туризму Польщі. *Наукові праці НУХТ*. 2016. Т.22. №2. С.60-67. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/basjuk5.htm ...

3. Попін В. Польща. Кулінарна подорож. URL: <https://picantecooking.com/uk/journeys/pol%60shcha-kulinarna-podorozh>

4. Винний та гастрономічний туризм: глобальні тренди та локальні практики: монографія / [колектив авторів] за наук. ред. Д.І.Басюк. Вінниця: ПП “ТД” Едельвейс і К”, 2017. 316 с. URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/bitstreams/8faadcdd-e33e-4b89-ab67-eab8da7a5da2/download>

УДК 338.48-6:355.48

Tkachuk L.

Candidate of Geographical Sciences, Associate Professor,
Department of Tourism and Hotel and Restaurant Business
Kyiv National University of Technologies and Design

THE PHENOMENON OF WARTIME TOURISM

Tourism plays a vital role in contemporary life. It is primarily associated with entertainment, relaxation, physical and moral strength restoration, self-development, curiosity, the exploration of the surrounding world, and the desire for contact with nature and participation in events. As such, tourism significantly enhances overall life satisfaction. But due to Russian invention there are enormous human losses among both the military and civilians, destroyed ecosystems, devastated cultural heritage, ruined infrastructure, and economic crises in Ukraine. The everyday life of people in Ukraine is defined by air raid alerts and the pressure of negative information while awaiting victory. What role does tourism play in such conditions and what are the prospects for military tourism?

On the one hand, there was no doubt that tourism as a social phenomenon is dependent on peace in international relations. At the same time, it plays an active role in fostering connections between nations, strengthening diplomatic ties, and promoting cultural exchange. Experiencing the culture of other countries and learning about the traditions of different peoples encourages mutual understanding and respect, ultimately supporting the cause of global peace.

On the other hand, Ukraine is an example of how tourism can thrive in a country where military actions are ongoing. According to a study conducted jointly by State Agency for Tourism Development of Ukraine and UNICEF U-Report Ukraine, since the full-scale invasion, more than 45% of respondents have traveled around the country for tourism purposes. 23% of Ukrainians have not changed their attitude towards travel during the war. 21% believe that traveling supports the country's economy, but about a quarter of respondents still avoid travel due to the possible danger. Indeed, it is forbidden to travel in the occupied territories, which are about 18% of the country's area, and in regions with a high mine risk, it is about 174,000 square kilometers. At the same time, some other regions of the country are experiencing a tourism boom. There is a growing demand for recreation, including rehabilitation of soldiers, in relatively safe regions of the country, ethnic tourism, and travel to learn about one's own culture and traditions. The phenomenon of military tourism, which is gaining increasing popularity

in Ukraine, both among foreigners and among the local population, requires special attention [1].

Military tourism is an alternative form of tourism that includes travel to active or historical conflict zones to commemorate the fallen, learn, conduct historical research, and pursue patriotic education. It also seeks thrills and adventure. The term “military tourism” is used when referring to visits to active conflict zones where military operations are taking place, as well as so-called memorial tourism, in which travelers visit places where battles or war-related tragedies occurred in the past. Information on tours to active combat zones is limited, with few available offers, while memorial tourism plays a significant role in the tourism industry of countries affected by military conflicts and is often a tool for economic recovery.

The ongoing war in Ukraine constitutes a profound humanitarian tragedy for its population. However, for observers residing in relatively safe regions, the conflict may at times appear as a serialized media spectacle. Presently, few individuals undertake the journey to Ukraine due to the prevailing security risks. Nevertheless, it is anticipated that, upon cessation of hostilities, the country will experience a significant increase in international tourism. This interest will be driven by the global perception of Ukraine as a state that successfully resisted external aggression.

Although the ethics of war tourism are subject to debate, such visits during the conflict play a vital role in countering misinformation and disinformation propagated by the Russian Federation. Individuals who directly witness the consequences of war are more likely to become conveyors of accurate narratives and advocates for Ukraine on the international stage, contributing to the country's portrayal as a defender of European and global security against unprovoked aggression. Visits to war zones can foster empathy and communication between visitors and the local population. These components enable visitors to see the real face of war and understand its consequences.

One notable initiative in this context is the “WAR TOURS” project, which aims to educate international visitors about the war by providing access to verified evidence of Russian military actions and alleged war crimes. The project offers guided tours to cities including Kyiv, Irpin, Bucha, and Kharkiv, with prices ranging from \$250 to \$3000, excluding travel to Ukraine [3].

Tours to recently liberated towns in the Kyiv region – such as Romanivka, Bucha, Irpin, Hostomel, and Borodyanka – are among the most sought-after. These excursions include direct interactions with eyewitnesses to the events that unfolded following the Russian invasion. In Romanivka, participants observe the so-called “Road of Life” and the iconic

crossing over the Irpin River, marked by a destroyed bridge. In Irpin, visitors are shown sites such as a graveyard of destroyed military equipment, civilian vehicles targeted during evacuations, and areas subjected to aerial bombardment [2].

Moreover, similar tours to de-occupied areas in the Kharkiv and Mykolaiv regions allow foreign participants to document their experiences through journalistic or creative mediums, contributing to the global understanding of the Ukrainian resistance and resilience.

Special attention should be given to the moral dilemma of military tourism. The ethical implications of tourism focused on sites of natural disasters, human-made catastrophes, violent crimes, and military conflicts remain the subject of active scholarly and public debate. This phenomenon raises important questions about the intersection of memory, trauma, and commercial engagement.

Psychological research suggests that individuals are often drawn to such destinations by a desire to experience heightened emotions. These journeys offer a means to confront fear, tension, and the unknown within a controlled environment, thereby enabling individuals to test their psychological resilience. In some cases, engaging with traumatic histories may serve as a mechanism of catharsis or personal empowerment, allowing travelers to symbolically overcome internal anxieties.

Another motivating factor is the pursuit of firsthand knowledge. Tourists often seek to independently investigate sites of historical or ongoing tragedy in order to form their own judgments about the causes and consequences of such events. This impulse reflects a broader societal demand for transparency and the validation of personal narratives over state-sponsored or mediated accounts.

In the Ukrainian context, the concept of war tourism has been proposed not only as a means of international awareness-raising but also as a practical mechanism for generating financial support for civilian victims and military needs. While this approach has garnered support for its potential to mobilize global solidarity and fundraising, it simultaneously faces criticism. Detractors argue that commercializing sites of recent suffering risks commodifying trauma and may be perceived as a form of exploitation or disrespect toward those who have endured profound loss.

Nonetheless, if implemented ethically – with a strong emphasis on education, commemoration, and accountability – war-related tourism may contribute to the preservation of historical memory and the promotion of justice. It can serve as a powerful counter-narrative to propaganda, fostering a deeper understanding of the geopolitical dynamics at play and affirming Ukraine’s role in resisting acts of aggression.

Wartime tourism represents a complex interplay of potential benefits and ethical risks. On the positive side, it can serve recreational purposes for the recovery of military personnel and the relaxation of people constantly exposed to the realities of war. Also, in the form of military tourism, it is a powerful tool for raising international awareness, countering propaganda, and fostering solidarity with the affected population. By offering firsthand exposure to the realities of war, such tourism can promote informed public discourse, support historical documentation, and generate financial aid for victims and national defense efforts. Additionally, it may provide psychological value to participants seeking to confront fears or gain deeper emotional understanding through controlled exposure to trauma.

Conversely, the practice carries significant risks. It may unintentionally commodify human suffering, trivialize recent trauma, or be perceived as voyeuristic. The commercialization of tragedy can lead to accusations of insensitivity or exploitation, particularly if visits are not handled with the requisite dignity and purpose. Such concerns are especially acute in contexts where the wounds of conflict remain open and communities are still in the process of recovery.

Therefore, the development of war tourism must be guided by stringent ethical standards. It is essential to prioritize education, respect for victims, and the accurate portrayal of historical events. Transparent objectives, meaningful engagement with local communities, and a commitment to memorialization over spectacle are critical to ensuring that such initiatives contribute constructively rather than harmfully.

References

1. Barvinok, N. (2022). Prospects for the development of military tourism in Ukraine after the end of the Russian-Ukrainian war. *The actual problems of regional economic development*, 2(18), 206-217
2. Hladkyi O. Hashimov M. Development of military-historical tourism in ukraine. *International scientific-practical journal commodities and markets*. 2024. Vol. 50, 2, 21–40.
3. Promotion of military tourism as a tool of socioeconomic development of a region (on the example of Kyiv Oblast) / Havrylenko T. V., Mazurets R. R., Serbenivska A. Y., Kotsan N. N. // *Journal of Geology, Geography and Geoecology*. - 2023. - Vol. 32, Issue 4. - P. 741-752.

UDC 338.48:004.738.5

Chernykhivska A.

PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences),

Associate Professor

Senior Lecturer Department of Tourism and Hotel
and Restaurant Business

Kyiv National University of Technologies and Design

**SMART HOSPITALITY AND DIGITAL TOURISM:
EXPERIENCE OF IMPLEMENTATION IN UKRAINE**

Modern tourism has become one of the most innovative sectors of the economy, actively integrating digital technologies to enhance service quality and improve interaction with travelers. Traditional service models are being replaced by smart solutions that encompass all stages of a tourist journey from route planning to post-trip customer satisfaction analysis. The concept of smart hospitality emerges at the intersection of the hospitality industry, information technology and user experience. It involves the use of innovations to create personalized, safe and efficient tourism services.

Globally, digital tourism has long been an integral part of sustainable development strategies, a tool for increasing regional competitiveness and a means of ensuring wider access to tourism resources. Despite the challenges posed by martial law and economic instability, Ukraine is actively engaging in these processes. In particular, the digitalization of the tourism industry is a component of the state's policy for economic transformation and adaptation to the challenges of globalization.

Digital innovations in tourism gained particular momentum after the pandemic, when a significant portion of tourist services shifted to the online environment. The developments of domestic tourism, the use of virtual tour formats, mobile applications and interactive maps have demonstrated the readiness of Ukrainian cities to adapt to new realities.

At the same time, Russia's full-scale invasion of Ukraine in 2022 became a powerful catalyst for the development of virtual tourism, serving as a tool to preserve national cultural identity amid threats to physical access to heritage sites [1].

A new approach to hospitality is emerging globally – smart hospitality. It is based on the integration of digital solutions into the sphere of tourism

services, tailored to the individual needs, expectations and behaviors of travelers.

Smart hospitality involves the implementation of innovative technologies such as mobile applications, the Internet of Things (IoT), artificial intelligence (AI), augmented and virtual reality (AR/VR) and interactive content. It spans all stages of the tourist experience from trip planning to post-travel reviews. The key focus is on personalization, automation and convenience. Hotels and other accommodation providers are adopting digital check-in systems, contactless payment solutions and intelligent room control technologies. Cities are also implementing digital maps, navigation tools, chatbots, and other platforms to enhance communication with tourists.

Despite the challenging socio-political situation and martial law, Ukraine is also making strides toward the implementation of digital tourism, leveraging modern technologies to develop its tourism sector. Below is a comparative overview of digital initiatives implemented in three Ukrainian cities: Kyiv, Lviv and Dnipro.

Table 1

Examples of the implementation of digital solutions in the tourism sector in Ukrainian cities

City	Digital tools	Key initiatives	Expected results
Kyiv	Smart navigation, online services, AI platforms, smart hotels	Mobile maps, voice control, interactive panels, automated hotel check-in	Improvement of service quality, optimization of flows, growth of tourist traffic
Lviv	QR codes, virtual tours, mobile applications	Virtual routes, multimedia guides, online calendar of events	Popularization of heritage, personalization of service, development of domestic tourism
Dnipro	Web platforms, digital guides, interactive maps	Visit Dnipro, online tour booking, cultural objects database	Expanding the attractiveness of the city, convenience for tourists, increasing the visibility of the region

Source: built by the authors on the basis of [2-5]

State policy plays a crucial role in the advancement of digital tourism. In 2023, the official tourism portal Ukraine.travel, developed by the Ministry of Digital Transformation and the State Agency for Tourism Development, was launched [4].

The portal has become a digital hub, offering up-to-date information, routes, recommendations, and a calendar of events. This initiative aims not only to inform tourists but also to shape Ukraine’s brand as a safe and innovative tourist destination.

It is important to note that innovation in tourism is not limited to major cities or traditional tourist hotspots. In many regional cities such as Chernivtsi, Vinnytsia and Kharkiv local digital solutions are being developed to promote historical and cultural heritage through mobile applications, as well as to support ecological and green tourism initiatives.

Among the main challenges hindering the digital transformation of tourism in Ukraine are the uneven development of technological infrastructure, especially in rural and frontline areas; limited digital literacy among tourism industry personnel; and a lack of funding to support and update digital solutions.

Nevertheless, despite these challenges, the examples of Kyiv, Lviv and Dnipro illustrate the potential for successfully implementing smart hospitality concepts.

In the context of the digital transformation of the economy and ongoing global challenges such as the pandemic, war, and shifting tourism priorities the development of smart hospitality and digital tourism in Ukraine is not only timely but of strategic significance. The adoption of modern digital tools in the tourism sector enhances service quality, enables more effective management of tourist flows, and strengthens Ukraine’s international image as a safe and innovation-friendly country.

Key areas for the further development of digital tourism in Ukraine include:

- The creation of a unified national digital environment for tourists, integrating regional platforms, routes, events, and services;
- The stimulation of public-private partnerships focused on smart tourism solutions;
- The development of specialized educational programs and training courses for professionals in digital tourism and smart hospitality;

- The support of virtual tourism projects as alternative channels for showcasing cultural heritage sites under restricted access conditions;
- The active integration of augmented and virtual reality technologies into tourism content, particularly in museums, along routes, and during events.

In conclusion, smart hospitality in Ukrainian cities shows positive development dynamics. With continued strategic support from the government and the private sector, the tourism industry can become a powerful driver of economic and cultural recovery.

Digital tourism and smart hospitality in Ukraine are in an active phase of development. The further implementation of smart solutions in the tourism and hospitality sector will not only modernize tourism infrastructure but also help shape a positive international image of Ukraine, especially in the context of post-war reconstruction.

References

1. Державне агентство розвитку туризму України. Стратегія розвитку туризму в Україні до 2030 року. – 2023. – URL: <https://www.tourism.gov.ua> (дата звернення: 30.05.2025).
2. Київська міська державна адміністрація. Цифрові сервіси для туристів у Києві. – 2023. – URL: <https://kyivcity.gov.ua> (дата звернення: 30.05.2025).
3. Львівська міська рада. Інноваційні проекти у сфері туризму у Львові. – 2022. – URL: <https://city-adm.lviv.ua> (дата звернення: 27.05.2025).
4. Міністерство цифрової трансформації України. Ukraine.travel – національний туристичний портал. – 2023. – URL: <https://ukraine.travel> (дата звернення: 27.05.2025).
5. Visit Dnipro. Офіційний туристичний портал м. Дніпро. – 2023. – URL: <https://visitdnipro.com> (дата звернення: 27.05.2025).

SECTION 8

ACCOUNTING, ANALYSIS, AND AUDIT

УДК 657.6:005.6

Гаєвський О. О.

здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії
ОНП “Облік і оподаткування”,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИКОНАННЯ ЗАВДАННЯ ТА ПЕРЕВІРОК, ЩО ЗДІЙСНЮЮТЬСЯ ПАРТНЕРОМ ІЗ ЗАВДАННЯ

Зростання вимог до якості професійних послуг та підвищена увага до ролі партнера із завдання в системі забезпечення якості роблять це питання надзвичайно актуальним. Якісне виконання завдань і належний рівень внутрішніх перевірок є критично важливими для забезпечення довіри до результатів аудиту. Забезпечення якості залишається ключовим пріоритетом для кожного суб'єкта аудиторської діяльності. Саме якість аудиту формує репутацію аудиторської фірми та відіграє вирішальну роль у захисті інтересів усіх зацікавлених сторін [1].

Відповідно до Міжнародного стандарту управління якістю 2 “Перевірка якості завдання” (МСУЯ 2), така перевірка визначається як об'єктивна оцінка значних суджень, висловлених командою із завдання, та відповідних висновків, яких вона дійшла [3]. Відповідальний за перевірку якості завдання здійснює оцінку, керуючись професійними стандартами, а також застосовними законодавчими та нормативними вимогами. Важливо зазначити, що перевірка якості завдання не має на меті встановлювати відповідність усього завдання професійним стандартам, нормативно-правовим вимогам, а також внутрішнім політикам або процедурам аудиторської фірми.

Для належного виконання вимог відповідальна особа, яка здійснює перевірку якості завдання, повинна керуватись конкретними процедурами та документами, визначеними у системі управління якістю (СУЯ) аудиторської фірми. Відповідно до СУЯ, обов'язково призначається особа, відповідальна за перевірку якості завдання, і це призначення документується відповідним чином. Така особа оцінює судження команди із завдання у контексті суттєвих питань, пов'язаних з плануванням, визначенням суттєвості, залученням експертів, оцінкою ризиків, розглядом облікових політик, оцінками та висновками команди з окремих аспектів завдання. Відповідальний за перевірку якості завдання документує результати своєї перевірки, зокрема дату, обсяг і висновки, які включаються до робочої документації завдання. Важливо зауважити, що документація повинна бути достатньою для розуміння характеру, строків та обсягу проведених процедур третьою стороною, яка раніше не була залучена до цього завдання. Отже, можна стверджувати, що належне документування перевірки якості є не просто вимогою стандарту. Насамперед, це ключовий елемент забезпечення прозорості, підзвітності та можливості незалежного перегляду результатів виконання завдання.

Різниця між процедурами керівника завдання (партнера із завдання) та відповідального за перевірку якості завдання полягає в наступному: керівник завдання несе загальну відповідальність за управління, нагляд і огляд роботи членів команди із завдання, забезпечує належний рівень професійного скептицизму, керує консультаціями та затверджує фінальні документи до звітування. Натомість, особа, відповідальна за перевірку якості завдання, здійснює незалежну, додаткову оцінку значних професійних суджень і висновків команди із завдання, але не бере участі у зборі доказів чи формулюванні первинних суджень. У таблиці нами систематизовано основні функціональні відмінності між партнером із завдання та особою, відповідальною за перевірку якості відповідно до вимог системи управління якістю (таблиця).

Зважаючи на розбіжності в українському перекладі у стандартах з аудиту англійського терміну “Review”, доцільно уточнювати зміст і контекст застосування цього терміну для уникнення плутанини у

процедурах перевірки, огляду документації та аналізу роботи команди із завдання.

Отже, у чому полягають подібності та відмінності між процедурою огляду (Review), яку проводить партнер із завдання, і процедурою перевірки якості завдання відповідальною особою? Для більш глибокого розуміння необхідно уточнити загальний підхід до відповідальності партнера із завдання. Згідно з Міжнародним стандартом аудиту (МСА) 220 “Контроль якості аудиту фінансової звітності” [4], партнер із завдання несе відповідальність за керівництво, нагляд за роботою членів команди та проведення огляду їхньої роботи, включаючи документацію із завдання. Однак, відповідно до Міжнародного стандарту управління якістю 1 (МСУЯ 1) [2], партнер може делегувати ці функції іншим кваліфікованим членам команди або особам з відповідним досвідом.

Таблиця

Порівняльна характеристика процедур огляду документації партнером із завдання та особи, відповідальної за перевірку якості

Партнер	Відповідальний за перевірку якості
Функції	
<ul style="list-style-type: none"> - візує підписом “Переглянуто” переглянуті документи або - складає окремий звіт, в якому фіксує дату та обсяг огляду робочих документів; - за потреби, залишає примітки в робочому документі або описує недоліки в окремому звіті, встановлює строки виправлень і, за потреби, способи і порядок виправлень робочих документів. Обговорює помилки з виконавцями. 	<ul style="list-style-type: none"> - не має права робити будь які помітки або записи в робочих документах; - складає контрольні листи, меморандуми, описи своєї роботи, тощо; - надає команді із завдання проміжний звіт про перевірку, або має документ у загальному доступі, де фіксує питання, що потребують доопрацювання; - обговорює свої зауваження з партнером. За потреби фіксує результати такого обговорення в своїх робочих документах; - переглядає виправлення командою його зауважень.

Особисто партнер із завдання повинен здійснювати вибірковий перегляд аудиторської документації на різних етапах виконання завдання, зокрема документації, що стосується важливих питань, значних суджень, складних чи спірних питань та зроблених висновків. Головна мета такого огляду полягає у своєчасному виявленні та виправленні помилок або уточненні рішень до остаточної дати аудиторського звіту.

Процедури відповідального за перевірку якості завдання, встановлені МСУЯ 2, передбачають:

- вивчення інформації, наданої командою із завдання щодо виконання завдання, а також інформації про результати попередніх перевірок щодо виявлених недоліків;
- обговорення з партнером із завдання та іншими членами команди важливих питань і значних суджень;
- вибірково перевірку аудиторської документації стосовно значних суджень, зроблених командою, з метою оцінки:
 - обґрунтованості цих суджень та належного застосування командою професійного скептицизму;
 - відповідності документації зробленим висновкам.
 - оцінку доречності зроблених командою висновків [3].

Концепція значних суджень у процедурі перевірки якості завдання узгоджується з підходом, що використовується при перегляді документації партнером із завдання відповідно до МСА 220 [4].

Узагальнюючи, вважаємо за необхідне відмітити, що обов'язки партнера із завдання та відповідального за перевірку якості завдання включають роботу з однією і тією ж документацією, але з різною метою. Проте, це не означає, що відповідальний за перевірку якості завдання не зіставляє аудиторську документацію з професійними стандартами. Відповідальний за перевірку якості може виявити незгоду з висновками команди або вважати їх недостатньо обґрунтованими. У таких випадках застосовуються професійні стандарти для вирішення розбіжностей думок та забезпечення якості виконання завдання. Незважаючи на спільність роботи з однією аудиторською документацією, партнер із завдання та особа,

відповідальна за перевірку якості, переслідують різні цілі в межах процесу забезпечення якості. У зв'язку з цим, на нашу думку, доцільним є вдосконалення методичних підходів щодо документування таких перевірок для забезпечення прозорості рішень та професійних суджень, унеможливлення дублювання функцій.

Список літератури

1. Кузик Н.П., Шевчук К.В., Вершута Ю.С. Якість як детермінантна ознака аудиту фінансової звітності. Економіка та суспільство. 2024. № 70. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5395> (дата звернення: 01.06.2025).

2. Міжнародний стандарт з управління якістю (МСУЯ) 1 “Управління якістю для фірм, що виконують аудити чи огляди фінансової звітності, або інші завдання з надання впевненості чи супутніх послуг” URL: https://www.mof.gov.ua/uk/international_quality_control_standards_quality_management_audit_review_other_assurance_and_related_services-779 (дата звернення: 31.05.2025).

3. Міжнародний стандарт управління якістю (МСУЯ) 2 “Перевірки якості завдання” URL: https://www.mof.gov.ua/uk/international_quality_control_standards_quality_management_audit_review_other_assurance_and_related_services-779 (дата звернення: 01.06.2025).

4. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, видання 2020 року. URL: https://www.mof.gov.ua/uk/international_quality_control_standards_quality_management_audit_review_other_assurance_and_related_services-779 (дата звернення: 02.06.2025).

УДК 351.9:351.86:355](477)

Галій В. І.

викладач кафедри тактики
Національної академії Сухопутних
військ імені Петра Сагайдачного, м. Львів
ORCID ID: 000900065770262X

ОЦІНКА МІЖНАРОДНИХ ПІДХОДІВ ІЗ ОРГАНІЗАЦІЇ КОНТРОЛЮ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГ

При аналізі основні аспекти міжнародних підходів до організації контролю гуманітарної допомоги, із допомогою вивчення різних міжнародних моделей, таких як стандарти IFRS та IPSAS, було встановлено важливість їх застосування для забезпечення прозорості та ефективності управління гуманітарними ресурсами. Узагальнено основні виклики та перспективи для України, зокрема необхідність гармонізації національних стандартів із міжнародними та впровадження інноваційних технологій, таких як блокчейн. Це дозволить покращити контроль і забезпечити більшу підзвітність у сфері гуманітарної допомоги та розроблено рекомендації щодо механізмів контролю та аудиту гуманітарної допомоги в Україні.

Створення незалежних комітетів моніторингу:

Формування незалежних комітетів із залученням представників усіх зацікавлених сторін, включаючи місцеві громади, НУО та міжнародні організації, для моніторингу гуманітарних проектів.

Запровадження стандартів прозорості:

Розробка єдиних стандартів прозорості і звітності для всіх учасників гуманітарних проектів, включаючи обов'язкові фінансові звіти та публікації результатів діяльності.

Використання цифрових технологій:

Запровадження систем на основі технологій (наприклад, блокчейн, мобільні платформи), що дозволяють відстежувати процеси надання допомоги, забезпечуючи прозорість і доступ до даних в реальному часі.

Регулярні внутрішні та зовнішні аудити:

Проведення регулярних внутрішніх і зовнішніх аудитів гуманітарних проектів з метою перевірки використання ресурсів, дотримання стандартів та виявлення можливих недоліків.

Залучення незалежних експертів для оцінки проектів:

Використання зовнішніх експертів для проведення оцінок проєктів після їх завершення, зокрема верифікації результатів та впливу гуманітарної допомоги на місцеві громади.

Навчання та тренінги:

Проведення регулярних навчань для співробітників гуманітарних організацій з тем контролю, аудиту та управлінських практик для покращення усвідомлення важливості етики та відповідальності.

Зворотний зв'язок від одержувачів допомоги:

Створення механізму для збору зворотного зв'язку від осіб, які отримують гуманітарну допомогу, що дозволить виявити проблеми та можливості для покращення.

Консолідація зусиль між донорами та організаціями-партнерами:

Встановлення чіткої системи комунікації між донорами та реалізаторами допомоги з метою координації дій, звітності та моніторингу.

Проведення оцінок ризиків і реагування на них:

Потреба в проведенні регулярних оцінок ризиків, пов'язаних із наданням гуманітарної допомоги, та розробка планів реагування для запобігання можливим зловживанням або корупційним схемам.

Системи нагород і санкцій:

Введення системи винагородження за добрі практики управління.

Список літератури

1. Верховна Рада України. Закон України “Про гуманітарну допомогу”. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>.

2. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. Моніторинг гуманітарної допомоги під час війни. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dsns.gov.ua>.

3. Міністерство соціальної політики України. Звіт про гуманітарну допомогу для постраждалих від війни в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.msp.gov.ua>

4. Українська правда. Гуманітарна допомога під час війни: контроль і виклики. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua>.

УДК 657

Гордієнко М. І.

к.е.н., професор,

професор кафедри обліку і оподаткування

Сумський національний аграрний університет

ORCID: <https://orcid.org/my-orcid?orcid=0000-0001-7524-8893>

ПРИНЦИПИ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВО-БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ТА ЇЇ МІСЦЕ В СУДОВИХ ПРОЦЕСАХ

Судово-бухгалтерська експертиза - це фахова фінансово-економічна експертиза, що проводиться для вирішення спорів у судових процесах, пов'язаних перш за все, з господарською діяльністю, відображеною в документах бухгалтерського обліку та звітності.

Судово-бухгалтерська експертиза як невід'ємна складова судової бухгалтерії пройшла в Україні тривалий шлях розвитку, який можна розділити на декілька етапів, кожен з яких характеризується своїми особливостями, досягненнями та викликами.

Відповідно до Закону України №4038-ХІІ судово-експертна діяльність здійснюється на принципах: законності, незалежності, об'єктивності і повноти дослідження [4].

Вся судово-експертна діяльність повинна здійснюватися в чіткій відповідності до вимог чинного Закону України [4] та Інструкції про призначення та проведення судових експертиз [2]. Це стосується:

*процедури призначення експертизи;

*компетенції експерта, бо експерт може проводити дослідження лише в межах своєї компетенції;

*використовуваних методів дослідження, які повинні бути науково обґрунтованими і відповідати вимогам законодавства;

*оформлення висновку експерта, який має відповідати встановленим формам і містити всі необхідні реквізити.

Незалежність судового експерта передбачає, що він проводить дослідження без будь-якого тиску з боку інших осіб, у тому числі учасників процесу. Експерт повинен бути вільний у своїх висновках і не залежати від будь-яких зовнішніх факторів. Гарантіями незалежності можна вважати, відсутність прямого підпорядкування органам, які призначили експертизу.

Об'єктивність означає, що експерт повинен проводити дослідження неупереджено, виходячи виключно з фактичних даних і застосовуючи наукові методи. Експерт не має права змінювати результати дослідження під впливом будь-яких зовнішніх факторів. Ознаками об'єктивності можуть слугувати: *повна і всебічна перевірка доказів та матеріалів надані експерту для дослідження; *відсутність упередженості, щодо особистої зацікавленості у результатах дослідження; *висновки експерта повинні бути чітко обґрунтовані і підкріплені фактичними даними.

Повнота дослідження означає, що експерт повинен провести всі необхідні дослідження для дачі висновку з поставлених питань. Експерт не має права обмежуватися поверхневим аналізом матеріалів справи. Щодо ознак повноти дослідження можна віднести: *використання всіх доступних наукових методів для отримання достовірних результатів; *експертом мають бути перевірені всі можливі версії подій; *висновок експерта повинен містити відповіді на всі питання, поставлені перед ним. Виконання цих принципів забезпечує достовірність і наукову обґрунтованість висновків експертів, що є важливою умовою для справедливого вирішення судових справ.

Основним призначенням судово-бухгалтерської експертизи є встановлення фактичних даних, які мають значення для розв'язання справи, що знаходяться на досудовому розслідуванні чи розгляді в суді. До таких фактів, як визначено в Інструкції №53/5 [2] зазвичай відносять: розмір збитків, завданих внаслідок господарської діяльності; наявність або відсутність ознак шахрайства, розкрадання майна тощо; достовірність фінансової звітності; оцінка майна; визначення розміру заборгованості; аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства [1; 3].

Судово-бухгалтерська експертиза відіграє ключову роль у судовому процесі, забезпечуючи об'єктивність і всебічність розгляду справ, де виникають питання, пов'язані з фінансово-господарською діяльністю. Її значення полягає в наступному: 1. Встановлення фактичних даних на основі експертних висновків, що базуються на спеціальних знаннях і методах та надають суду об'єктивні дані, які важко оспорити. При цьому експерти можуть виявити факти, які не очевидні для інших учасників процесу, наприклад, махінації, приховані доходи тощо. 2. В процесі проведення судово-бухгалтерської експертизи експерт може перевірити достовірність інших доказів, зокрема, показань свідків,

документів, які стосуються фінансових питань. Така детальна експертиза допомагає виявити протиріччя між різними доказами і дає змогу оцінити їхню сукупну доказову силу. 3. Судово-бухгалтерська експертиза суттєво пришвидшує розгляд справи, оскільки надає суду об'єктивні та всебічні дані, необхідні для ухвалення обґрунтованого рішення. Завдяки експертним висновкам суд може зосередитися на вирішенні ключових питань справи, оскільки складні фінансові розрахунки та аналіз вже проведені експертом. Це дозволяє скоротити тривалість судового процесу та зменшити навантаження на суд. 4. Забезпечення справедливості на основі об'єктивних висновків експерта, що сприяють ухваленню справедливих судових рішень. Особливо коли мова йде про справи, пов'язані з фінансовими спорами. Об'єктивні висновки експерта, що ґрунтуються на спеціальних знаннях та глибокому аналізі фінансово-господарської діяльності, надають суду незаперечні докази, які дозволяють ухвалювати вмотивовані та справедливі рішення. Завдяки експертизі суддя отримує можливість розібратися у складнощах економічних питань, які можуть бути незрозумілими для людини без відповідної підготовки. Це, в свою чергу, дозволяє уникнути помилкових вироків, які можуть призвести до несправедливого розподілу майна або відповідальності. 5. Підвищення довіри до судової системи завдяки використанню наукових методів і спеціальних знань. Об'єктивні і всебічні експертні висновки, які ґрунтуються на фактах та доказах, надають суду надійну основу для ухвалення справедливих рішень.

Не заміненість судово-бухгалтерської експертизи зумовлена у багатьох судових процесах, особливо тих, де виникають спори, пов'язані з фінансовими питаннями.

В межах кримінальних справ досліджуваний вид експертизи може бути застосований для: справ про економічні злочини з метою доведення факту легалізації (відмивання) доходів, отриманих злочинним шляхом; виявлення фактів ухилення від сплати податків; доведення факту незаконного збагачення; справи про шахрайство з метою оцінки розміру матеріальних збитків, завданих шахрайськими діями; справ про розкрадання для визначення суми викраденого майна. Судово-бухгалтерська експертиза також може застосовуватися в інших сферах, наприклад при спорах щодо інтелектуальної власності, коли за допомогою неї проходить оцінка вартості ліцензій, патентів тощо.

Таким чином, судово-бухгалтерська експертиза є незамінним інструментом для забезпечення справедливості в судовому процесі. Вона дозволяє виявити об'єктивну істину в складних економічних суперечках, забезпечуючи захист прав і законних інтересів усіх учасників процесу. Завдяки своїй універсальності та практичній значущості судово-бухгалтерська експертиза знаходить застосування у справах різного характеру: цивільних, господарських, кримінальних та адміністративних. Вона охоплює широкий спектр питань, від визначення вартості майна до аналізу фінансової діяльності підприємств. Завдяки такій багатофункціональності судово-бухгалтерська експертиза сприяє підвищенню ефективності судочинства, слугуючи інструментом, який поєднує точність економічного аналізу з правовими аспектами вирішення спорів. Це робить її важливим елементом у системі правосуддя, що забезпечує прозорість та справедливість судових рішень.

Список літератури

1. Досвід і проблеми судово-експертної діяльності в умовах воєнного стану в Україні : матеріали всеукраїнської наук.-практ. конф. (Львів, Київ, Одеса 28 - 29 вересня 2023 року) : тези доповідей / відп. ред. Роман Заяць, Юрій Чечіль, Дмитро Кішко. Львів : Растр-7, 2023. 326 с.

2. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: наказ Міністерства юстиції України №53/5 від 30 жовтня 1998 року (у редакції наказу №1464-24 від 30.10.2024 року). /Міністерство юстиції України.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text>

3. Сімакова-Єфремян Е. Актуальні напрями судово-експертних досліджень в Україні в умовах воєнного стану. Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. 2024. Вип. 1 (34). С. 5-11.

4. Про судову експертизу: Закон України №4038-XII від 25 лютого 1994 року (у редакції Закону №4059-IX від 01.01.2025 року)./Верховна Рада України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text>

УДК 657.37

Кузик Н. П.

к.е.н., доцент,

доцент кафедри обліку та оподаткування,

Венгер А. М.

здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії

ОНП “Облік і оподаткування”,

Національний університет біоресурсів і

природокористування України

ОБҐРУНТУВАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МОДЕЛІ ПЕРЕОЦІНКИ АКТИВІВ У БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

Переоцінка та зменшення корисності активів – це важливі інструменти достовірного відображення інформації про них для різних груп користувачів у фінансовій звітності суб'єкта господарювання. Умови воєнного стану суттєво змінюють економічне середовище для підприємств усіх галузей. Окрім того, виникли нові облікові ризики, що впливають на існуючі підходи до переоцінки та зменшення корисності активів. Відтак, ці питання набули особливої актуальності. Рівень актуальності підтверджується також тим, що з звітах МВФ [4] та Європейської Комісії [4] особливо наголошується на необхідності покращення якості фінансової звітності суб'єктів господарювання, зокрема в частині достовірної оцінки активів в умовах кризи.

Питання важливості переоцінки основних засобів для підприємств різних галузей є беззаперечно важливим. Особливо це актуально для підприємств, що мають значні активи (зокрема, нерухомість або техніку). Так, наприклад, для підприємств аграрного бізнесу, які володіють активами з відносно високою вартістю, і яка, водночас, може бути суттєво занижена в обліку через довготривале її використання без переоцінки. Переоцінка основних засобів має вплив на окремі показники фінансової звітності підприємства. Зокрема, у разі дооцінки збільшується балансова (залишкова) вартість активів, що покращує загальну вартість активів у звіті про фінансовий стан, а також відповідна сума відобразатиметься складі власного капіталу як резерв дооцінки. Це, у свою чергу, підвищить коефіцієнт автономії та інші показники фінансово-майнового стану підприємства. Переоцінка також впливає на суму нарахування амортизації в майбутніх періодах, оскільки у розрахунках прийматиме участь оновлена вартість активу.

Метою переоцінки основних засобів є приведення їх облікової вартості у відповідність до справедливої ринкової вартості. Це дозволяє суб'єктам господарювання відобразити в обліку і фінансовій звітності реальний стан їх активів. Процедури переоцінки та зменшення корисності активів регулюються різними стандартами, мають різну економічну природу, а, відтак, і мету. Згідно з пунктом 16 НП(С)БО 7 “Основні засоби”, підприємство має право здійснювати переоцінку, якщо залишкова вартість об'єкта основних засобів істотно відрізняється від його справедливої вартості на звітну дату [2]. Отже, сама по собі переоцінка лише підтверджує зміну справедливої вартості активу, а також може певною мірою свідчити про втрату його корисності.

Питання переоцінки основних засобів в умовах застосування підприємствами МСФЗ регулюються положеннями параграфів 31–42 МСБО 16 “Основні засоби” [1]. Загалом, положення цього стандарту узгоджуються з вимогами національного НП(С)БО 7, хоча у МСБО 16, на нашу думку, вони подані структуровано та більш однозначно. Зокрема, параграфом 29 визначено, що підприємство має визначити у своїй обліковій політиці одну з двох моделей: собівартості (п. 30) або модель переоцінки (п. 31) [1]. Відповідно, підприємство має застосовувати обрану модель послідовно до всіх основних засобів. Щодо вибору між моделлю собівартості та моделлю переоцінки в умовах використання підприємством МСФЗ, на нашу думку, це залежить від багатьох факторів, серед яких: стратегія підприємства, його галузева специфіка, економічні умови та цілі фінансової звітності. З одного боку, модель собівартості простіша в застосуванні, оскільки немає потреби в регулярній оцінці і залученні незалежних оцінювачів. З іншого боку, така модель не відображає реальної вартості активів у часі. Окрім того, в умовах воєнного стану для українських підприємств модель переоцінки все ж має свої переваги, оскільки за її використання підприємство достовірно оцінить збитки або відновлену вартість активів, а також зможе залучити фінансування під реальні активи, відповідаючи вимогам прозорості для міжнародних партнерів (що є особливо важливим за нинішніх умов).

У цьому контексті доречно зауважити, що на відміну від МСБО 16 “Основні засоби”, який, як зазначено було нами вище, визначає два підходи – модель собівартості та модель переоцінки, – НП(С)БО 7 “Основні засоби” не містить поняття “модель собівартості”. Проте, облік основних засобів за первісною вартістю з урахуванням

амортизації та зносу (за умови, коли підприємство не проводить переоцінку) по суті відповідає моделі собівартості за МСБО 16. До того ж, для підприємств малого і середнього бізнесу, активи яких здебільшого мають короткий життєвий цикл і які мають обмежений доступ до послуг оцінювачів через їх високу вартість, такий підхід є більш доцільним.

Узагальнюючи вищевикладене, вважаємо за необхідне відмітити, що модель переоцінки активів є доцільною для підприємств, які прагнуть забезпечити достовірне відображення вартості основних засобів у фінансовій звітності і, зокрема для національних підприємств, діяльність яких відбувається в умовах воєнного стану. Разом із тим, застосування моделі потребує обґрунтованого рішення, враховуючи вимоги бухгалтерських стандартів (національних чи міжнародних), які використовує підприємство, а також витрат на оцінку та наслідків впливу на показники фінансової звітності та рішення її користувачів.

Список літератури

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 “Основні засоби”. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/929_014 (дата звернення: 31.06.2025).

2. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 “Основні засоби”: Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. No 92. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (дата звернення: 01.06.2025).

3. European Commission. (2024). *Ukraine 2024 report: Commission staff working document*. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/1924a044-b30f-48a2-99c1-50edeac14da1_en?filename=Ukraine%20Report%202024.pdf (дата звернення: 03.06.2025).

4. International Monetary Fund. (2025). *Ukraine: Request for an arrangement under the extended fund facility—Press release; staff report; and statement by the executive director for Ukraine* (IMF Country Report No. 25/XX). URL: <https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2025/XX/XX> (дата звернення: 03.06.2025).

SECTION 9

FINANCE, BANKING, INSURANCE

УДК 336.1:352

Білик Ю. С.

аспірант кафедри обліку і фінансів
Національного технічного університету
“Харківський політехнічний інститут”

БЮДЖЕТНА АДАПТАЦІЯ МІСЬКИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ: СТРУКТУРНИЙ АНАЛІЗ ВИДАТКІВ 2021–2023 РОКІВ

Метою даного дослідження стало вивчення трансформацій бюджетної політики територіальних громад Харківської області в умовах надзвичайної кризи, викликаній повномасштабним військовим вторгненням. Особлива увага була зосереджена на аналізі змін у функціональній структурі видатків місцевих бюджетів у період з 2021 по 2023 рік, а також на виявленні нових тенденцій у фінансовому управлінні на рівні громад. Результати показали, що 2022 рік ознаменувався масштабною реструктуризацією бюджетів територіальних громад: значні скорочення зафіксовано у сферах освіти (до -73%), охорони здоров'я (до -83%) та економічної діяльності (до -90%), майже повним скороченням видатків на охорону навколишнього середовища та духовний і фізичний розвиток, що було зумовлено знищенням інфраструктури, евакуацією населення, втратою джерел доходів, руйнування інфраструктури, міграційними процесами, зупинкою підприємств та скороченням податкових надходжень [1]. Такі зміни були вимушеним кроком через загострення безпекової ситуації та потребу у перенаправленні коштів на підтримку життєво важливих сфер. Пріоритетними стали витрати на загальнодержавні функції, соціальний захист, забезпечення функціонування адміністративного апарату та евакуаційні заходи.

З іншого боку, у 2023 році громади демонструють активне зростання видатків у пріоритетних секторах. Завдяки гуманітарній та інвестиційній допомозі, вдалося профінансувати проекти з модернізації шкіл, відбудови медичних закладів та запуску підприємницьких ініціатив. Зростання капітальних видатків на економічну діяльність сягнуло +5330% у деяких громадах, а витрати на освіту повернулися до домінуючих позицій у бюджетах. Зокрема, витрати на освіту в Лозівській ТГ зросли на 19,8%, у Зміївській — на 10,34%. Економічна діяльність отримала фінансове підкріплення: Ізюмська громада збільшила витрати з 0,88 млн грн до 47,79 млн грн (+5330%), Люботинська — з 0,8 до 29,76 млн грн (+3620%), Дергачівська — з 2,54 до 85,9 млн грн (+3281%). У сфері охорони здоров'я у 2023 році також спостерігається відновлення: у Вовчанській ТГ зростання склало 526%, у Дергачівській — 305%, у Балаклійській — 232%. У соціальному захисті Ізюмська громада збільшила видатки на 159,27%, Куп'янська — на 140%, Балаклійська — на 78%. Це свідчить про поступову стабілізацію фінансової ситуації в регіоні та зміну акцентів бюджетної політики [2; 3]. Значні ресурси спрямовано на модернізацію транспортної інфраструктури, підтримку підприємництва та розвиток індустриальних парків. Активізувалися програми енергоефективності та реконструкції комунальних мереж. У сфері соціального захисту громади зосередили увагу на підтримці внутрішньо переміщених осіб (ВПО), а також реалізували програми інтеграції, реабілітації та психологічної підтримки. Окрему увагу приділено відновленню медичних установ, закупівлі обладнання, забезпеченню укриттів та реалізації профілактичних програм. Завдяки гуманітарній та інвестиційній допомозі, вдалося профінансувати проекти з модернізації шкіл, відбудови медичних закладів та запуску підприємницьких ініціатив. Зростання капітальних видатків на економічну діяльність сягнуло +5330% у деяких громадах, а витрати на освіту повернулися до домінуючих позицій у бюджетах територіальних громад [3; 4]. Громади Харківської області продемонстрували здатність до стратегічної мобілізації ресурсів, переорієнтації на ключові сфери й ефективного розподілу навіть в умовах обмеженого фінансування. попри безпрецедентні виклики. Територіальні громади змогли не лише зберегти фінансову життєздатність, а й реалізувати проекти,

спрямовані на відновлення економіки, підтримку населення та розвиток соціальної інфраструктури.

У ході дослідження було ідентифіковано низку стратегічних викликів, які впливають на ефективність функціонування системи місцевого управління в умовах сучасних кризових обставин. Серед ключових проблем варто виокремити: дефіцит кадрового потенціалу у фінансовій сфері, розрив між офіційними демографічними даними та реальним населенням, а також відсутність належних механізмів планування у надзвичайних ситуаціях.

У відповідь на виявлені виклики, нами запропоновано низку інноваційних підходів: впровадження адаптивних бюджетних моделей, діджиталізація управлінських процесів, активізація міжмуніципального співробітництва та створення фондів швидкого реагування для підвищення стійкості громад. Визначальними завданнями стають: стимулювання сталого економічного розвитку, інституційне зміцнення органів місцевого самоврядування, а також запровадження стратегічного довгострокового бюджетного планування.

Відбулась трансформація бюджетних пріоритетів – посилено фінансування соціальної сфери, гуманітарних ініціатив та інфраструктурного відновлення. Дослідження підкреслює, що майбутнє регіонального розвитку лежить у площині комплексного, цифровізованого й адаптивного підходу до управління, що ґрунтується на тісній співпраці між громадами, державними органами та міжнародними партнерами.

Список літератури

1. Аналіз виконання місцевих бюджетів за 2022 рік. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/16105>.

2. Аналіз місцевих бюджетів за 2023 рік. URL: <https://hromady.org/analiz-miscevix-byudzhetiv-za-2023-rik/>.

3. Міністерство фінансів України. Офіційний сайт. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/>

4. Портал Відкритий бюджет. URL: <https://openbudget.gov.ua/>

SECTION 10

MANAGEMENT

УДК 330.3

Чередниченко В. В.

к.е.н., викладач кафедри менеджменту та
державної служби,
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького

ЛІДЕРСТВО ТА ЕФЕКТИВНІ КОМУНІКАЦІЇ ЯК РУШІЙНІ СИЛИ РОЗВИТКУ ІНТЕРНЕТ-ТОРГІВЛІ

У сучасних умовах глобалізації та цифровізації економіки інтернет-торгівля виступає одним із ключових рушіїв розвитку підприємництва. Збільшення обсягів онлайн-продажів, розширення міжнародних ринків та зростаючий попит на цифрові послуги стимулюють бізнес до постійного вдосконалення та впровадження інноваційних рішень. Водночас ефективне управління діяльністю в інтернет-торгівлі потребує не лише технологічної підготовки, але й розвитку лідерських якостей і комунікаційних компетенцій. Саме лідерство та ефективні комунікації стають важливими факторами, що дозволяють підприємствам гнучко реагувати на зміни, формувати довіру клієнтів та розвивати конкурентні переваги.

Метою цього дослідження є висвітлення ролі лідерства та комунікацій у розвитку інтернет-торгівлі, а також аналіз ключових підходів та інструментів, які сприяють успішному функціонуванню підприємств у цифровому середовищі. Об'єктом дослідження виступають процеси лідерства й комунікацій в умовах онлайн-бізнесу, а предметом – механізми їх впливу на ефективність підприємницької діяльності. Розкриття цих аспектів дозволить глибше зрозуміти сутність сучасної інтернет-торгівлі та визначити перспективні напрями її розвитку.

За даними Statista, у 2024 році обсяг світового ринку електронної комерції перевищив 6,3 трлн доларів США, що на 9,6% більше порівняно з попереднім роком [1]. Водночас український сегмент електронної комерції у 2024 році сягнув 4,1 млрд доларів США, що становить понад 6% валового внутрішнього продукту країни. Такий приріст обсягів інтернет-торгівлі зумовлений численними чинниками, серед яких провідну роль відіграють лідерство та ефективні комунікації.

Лідерство в умовах інтернет-торгівлі виконує функцію стратегічного вектора розвитку компанії, визначаючи її позиціонування на ринку, формування конкурентних переваг та залучення цільової аудиторії. Згідно з дослідженням McKinsey (2023), 75% компаній, які демонструють високий рівень лідерства з боку керівників, фіксують приріст доходів на рівні 10-15% на рік [2]. Основними характеристиками ефективного лідерства у сфері інтернет-торгівлі виступають візійність, гнучкість та інноваційність. Зокрема, візійність керівників сприяє формуванню чіткої стратегії розвитку компанії, що підтверджується даними, згідно з якими 73% компаній, які мають чітке стратегічне бачення, досягають кращих фінансових результатів. Гнучкість управління дозволяє підприємствам своєчасно адаптуватися до змін ринкових умов та цифрових трендів: у 2024 році 64% компаній, що оперативно адаптувались до змін, відзначили підвищення прибутковості [3]. Інноваційність, у свою чергу, зумовлює використання новітніх технологічних рішень для оптимізації бізнес-процесів і підвищення рівня обслуговування клієнтів.

Разом із лідерством ефективні комунікації виступають важливим фактором забезпечення конкурентоспроможності в інтернет-торгівлі. Зокрема, результати дослідження Harvard Business Review свідчать, що компанії, які інвестують у розвиток внутрішніх комунікацій, на 47% частіше демонструють стабільне зростання [4]. Ефективні комунікації можна умовно поділити на внутрішні та зовнішні. Внутрішні комунікації передбачають прозоре інформування співробітників, формування єдиної корпоративної культури та зміцнення командної взаємодії. Зовнішні комунікації охоплюють усі цифрові канали взаємодії з клієнтами, такі як соціальні мережі, email-розсилки та чат-боти. Наприклад, у 2024 році 82% клієнтів здійснювали покупки через

мобільні застосунки, а 65% – через соціальні мережі, що свідчить про важливість комунікаційних стратегій у цифровому середовищі [5]. Крім того, особливого значення набуває зворотний зв'язок з клієнтами: згідно з дослідженням Nielsen, 72% споживачів більше довіряють компаніям, які активно працюють із відгуками та пропозиціями клієнтів.

Синергія лідерства та комунікацій створює умови для прискореного розвитку інтернет-торгівлі. Дослідження PwC (2024) засвідчило, що компанії, які поєднують високий рівень лідерства з ефективними комунікаціями, у 2,1 рази частіше перевищують середньоринкові показники росту. Успішні приклади такої взаємодії демонструють провідні міжнародні та українські компанії. Зокрема, Amazon, завдяки сильному лідерству та ефективним комунікаціям, утримує 37,8% світового ринку електронної комерції. Український ритейлер Rozetka у 2024 році збільшив обсяги продажів на 18% завдяки використанню соціальних мереж як основного каналу комунікації зі споживачами [6].

Попри позитивну динаміку розвитку інтернет-торгівлі, існують певні виклики, що потребують врахування з боку підприємств. По-перше, значною проблемою залишається кібербезпека: у 2024 році 58% компаній зазнали різноманітних кібератак, що загрожує не лише фінансовим показникам, але й репутації підприємства. По-друге, споживачі очікують більшої персоналізації комунікацій, що ускладнює розробку універсальної стратегії взаємодії. Дослідження свідчать, що 79% користувачів надають перевагу персоналізованим пропозиціям і комунікаціям [7]. По-третє, швидкість змін на ринку інтернет-торгівлі зростає: щорічно сегмент електронної комерції зазнає змін на рівні 20-25%, що потребує постійної готовності до трансформацій.

Перспективи розвитку інтернет-торгівлі у 2025–2030 роках значною мірою пов'язані з інтеграцією штучного інтелекту в комунікаційні процеси. За прогнозами експертів, до 2026 року понад 60% інтернет-магазинів упровадять чат-боти та інші цифрові рішення на основі штучного інтелекту, що підвищить ефективність обслуговування клієнтів. Крім того, спостерігається підвищення ролі відеоконтенту та стрімінгових платформ, які стають новими каналами комунікації з цільовою аудиторією.

Таким чином, лідерство та ефективні комунікації виступають основними рушійними силами розвитку інтернет-торгівлі. Статистичні

дані та результати сучасних досліджень підтверджують, що підприємства, які інвестують у розвиток лідерських якостей керівників та вдосконалення комунікаційних процесів, мають вищі шанси на успіх у конкурентному середовищі. Синергія цих чинників дозволяє компаніям оперативно реагувати на ринкові зміни, формувати лояльність клієнтів та забезпечувати сталий розвиток бізнесу в умовах цифрової трансформації.

Список літератури

1. Chen, Y., & Wei, S. E-commerce Growth and Digital Transformation: Case Studies from Leading Markets. *Electronic Markets*, 2022, 32(3), 379-394. URL: <https://link.springer.com/> (дата звернення: 17.05.2025).
2. eMarketer. Global E-commerce Forecast: Trends to Watch in 2024. URL: <https://www.emarketer.com>. (дата звернення: 20.05.2025).
3. Kumar, V., & Gupta, S. Global Trends in E-Commerce: A Study of Market Dynamics and Consumer Behavior. *Journal of Business Research*, 2022, 135, 215-229. URL: <https://www.mdpi.com/2071-1050/14/15/9455>
4. Kozhukhivska R., Kulbitsky V., Kyrlyuk I., Maliuga L., Podzigun S. Managing the efficiency of enterprises based on assessment of the land resource potential. *Problems and Perspectives in Management*. 2024. DOI: [https://doi.org/10.21511/ppm.16\(2\).2018.15](https://doi.org/10.21511/ppm.16(2).2018.15) (дата звернення: 17.05.2025).
5. PwC. CEO Survey 2024: Leading in the Age of Complexity. PwC. 2024. URL: <https://www.pwc.com/ceosurvey2024> (дата звернення: 18.05.2025).
6. McKinsey & Company. How digital leaders are unlocking growth in e-commerce. McKinsey Digital. 2023. URL: <https://www.mckinsey.com/business-functions/mckinsey-digital/how-digital-leaders-are-unlocking-growth-in-e-commerce> (дата звернення: 19.05.2025).
7. Zhukovska, V., Goi, V., Cherednychenko, V., Zabolotna, O., & Shyshliuk, V. (2023). Economic challenges of intellectual property in the digital era: Legal, economic and social aspects. *REICE: Revista Electrónica De Investigación En Ciencias Económicas*, 11(21), 235–262. <https://doi.org/10.5377/reice.v11i21.16553>

BOOK OF ABSTRACTS

**ECONOMICS, FINANCE, ACCOUNTING, AND LAW
IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT
AND MANAGERIAL TRANSFORMATIONS
MATERIALS OF THE INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE**

**June 5, 2025
Stanford, USA**

Languages of the published abstracts:
English, Ukrainian, and other languages.

Editor-in-Chief: Ward A.
Technical editor: Butler V.
Artistic editor: Vasquez K.
Corrector: Jordan A.
Typesetting and Editorial: Vargas D.
Graphic Designer: Crawford J.

Passed for publication: 05.06.2025
Electronic edition. Typeface: Calibri Light
Golden Quill Publishing
Stanford, CA 94305, USA

All rights reserved.

The authors are responsible for the content of their abstracts.

**The editorial board does not necessarily share the views
expressed by the authors.**

Official website: <http://www.economics.in.ua>

